

Leerrapport WaterTekens casus Middelpolder

Concept, Maart 2007

W A T E R T E K E N S

WATERBEHEER: VEILIG EN OP MAAT

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Leerrapport WaterTekens

casus Middelpolder

Concept, Maart 2007

Rapport opgesteld door:

Maarten Jacobs en Guido Kuijer
Wageningen Universiteit/Alterra

Informatie over dit rapport bij: [Alterra, Maarten Jacobs]

Informatie over **W A T E R T E K E N S** via www.WaterTekens.nl of via
Arjen.Buijs@wur.nl

1 Inleiding en opzet onderzoek

1.1 Inleiding: waterpeilbesluit Middelpolder

Waternet, een fusie tussen een waterschap en een waterleidingbedrijf, is de waterbeheerder die verantwoordelijk is voor het waterbeheer in de Middelpolder. De Middelpolder ligt vlakbij Amsterdam, tegen de Amstel aan. Voor ongeveer twee derde is de Middelpolder bebouwd met Amstelveense wijken. Het andere een derde deel is een relatief open gebied, met veel weiden. In figuur 1 staat dit gedeelte aangegeven tussen de oranje lijnen.

Figuur 1 Het open gedeelte van de Middelpolder

Het agrarisch gebruik in dit open gedeelte ligt vooral in handen van hobbyboeren. De meeste bewoning bevindt zich aan de oever van de Amstel. Het gebied is een belangrijke uitlooptaarts voor de bewoners van de Amstelveense wijken, die door middel van

zichtassen, en fiets- en wandelpaden rechtstreeks met het groene gebied zijn verbonden. Bovendien wordt het gebied veel bezocht door Amsterdammers, voornamelijk om er te wandelen en te fietsen. Een gedeelte van het open gebied wordt beheerd door het Noord-Hollands Landschap. Er bevinden zich sportvelden, een waterzuiveringsinstallatie en een landgoed. In de hele polder heerst hetzelfde waterpeil, zowel in het bebouwde als in het open gedeelte. De polder wordt bemaald door een gemaal, dat overtollig water loost op de Amstel, waarvan het wateroppervlak hoger ligt dan de Middelpolder.

Waternet moet in 2007 een waterpeilbesluit nemen voor de Middelpolder. Dit is een rechtstreeks uitvloeisel van de Nederlandse wet die voorschrijft dat voor een polder om de tien jaar een besluit moet worden genomen. In de afgelopen decennia is steeds besloten om het peil te verlagen. Enkele belangen die spelen met betrekking tot het waterpeil zijn:

- het agrarisch gebruik door de hobbyboeren, die het land op willen;
- huizenbezitters in het open gebied, die geen ondergelopen kelder en/of tuin wensen;
- het natuurbeheer, waarbinnen bepaalde natuurdoeltypen worden nagestreefd;
- mensen in Amstelveen die huizen met houten heipalen bezitten, die kunnen gaan rotten;
- heemparken in Amstelveen, waarvan de houten onderdelen (zoals bruggetjes) kunnen gaan rotten.

Naast het nemen van een waterpeilbesluit, bekijkt Waternet of het nodig is om een watergebiedsplan op te stellen. Dit zou nodig zijn indien er aanvullende maatregelen voor het waterbeheer gewenst zijn. Zo is het mogelijk dat er ingrepen wenselijk zijn om de waterkwaliteit te verbeteren, of ingrepen waarmee het peil binnen de polder divers is te maken (in plaats van het polderbrede uniforme peil van nu). In deze planningscontext is door onderzoekers van Alterra en Wageningen Universiteit belevingsonderzoek verricht onder betrokkenen bij de Middelpolder. In de volgende paragraaf zal de achtergrond van dit onderzoek worden toegelicht.

1.2 Belevings- en planningsonderzoek Middelpolder

Het onderzoek is een case-studie binnen het langere onderzoekstraject Watertekens. Hierin gaat het om het verzamelen van kennis over de beleving van water, waterbeheer en de gevolgen van waterbeheer, het bedenken van geschikte methoden om in de planning rekening te houden met belevingswerelden van betrokkenen, en het leren van praktische communicatie-vaardigheden die de waterbeheerder in staat stellen om te gaan met verschillende belanghebbenden.

In eerste instantie doet een waterbeheerder een ingreep in het fysieke landschap. Echter, dat landschap wordt beleefd door mensen. En daarmee is een ingreep in de omgeving door de waterbeheerder tevens een ingreep in de belevingswerelden van mensen. Het fysieke landschap en het beleefde landschap zijn verschillende fenomenen (zie bijvoorbeeld Jacobs 2006; Meinig 1979). Het fysieke landschap bestaat in de

buitenwereld, als een materieel object, terwijl het beleefde landschap in de hoofden van mensen bestaat, als een voorstelling, met daaraan verbonden beelden, ideeën, waarden, herinneringen, emoties, enzovoorts. Tussen het fysieke landschap en het beleefde landschap ligt natuurlijk wel een relatie: het zijn prikkels afkomstig uit het fysieke landschap die onze zintuigen raken en onze psyche aanzetten tot interpretatie.

Tussen de prikkel en de wijze waarop iemand een omgeving beleeft, ligt nog een complex proces, waarop vele factoren invloed uit kunnen oefenen (Jacobs 2006). Zo zullen de belangen die iemand heeft bij een omgeving, de wijze waarop er in de sociale verbanden van een persoon over een omgeving gesproken wordt (Assche 2004), de kennis van een omgeving, de persoonlijke geschiedenis met een omgeving (Jacobs 2006; Relph 1976), algemene opvattingen van een persoon over natuur (Buijs 2000), enzovoorts, allemaal een rol spelen in de totstandkoming van een bepaalde ervaring van de omgeving. En aangezien deze factoren van persoon tot persoon kunnen verschillen, kunnen de belevingen van dezelfde fysieke omgeving van persoon tot persoon uiteenlopen.

In dit onderzoek willen we als het ware in de hoofden kruipen van mensen die betrokken zijn bij de Middelpolder. We willen de opvattingen, waarden en belevenissen van de mensen boven water krijgen. Niet allen ten opzichte van de Middelpolder, maar ook ten opzichte van het waterpeilbesluit, en de waterbeheerder zelf. We willen daarbij niet alleen de standpunten en belangen van mensen leren kennen, maar juist ook de achtergronden of kaders leren kennen waar deze standpunten uit voortkomen. Deze kennis kan zinvol zijn voor Waternet (kennis over de mensen die door de plannen worden geraakt) en voor het project Watertekens (kennis over waterbeleving die vergeleken kan worden met andere case-studies).

Naast kennis van de belevingswerelden van belanghebbenden, gaat het in dit onderzoek ook om het bestuderen van het planningsproces, en de wijze waarop de beleving daarin al dan niet een rol krijgt. In beginsel is hierin veel variatie mogelijk, die loopt van de waterbeheerder die beslist zonder wederhoor tot een volledig interactief proces met alle betrokken (waarbij beiden uitersten zeer onrealistisch zijn). Hoe het in deze case-studie gestalte krijgt, en wat dat uiteindelijk oplevert, bijvoorbeeld in termen van tevredenheid, is ook een onderwerp van dit onderzoek.

Samengevat richten we ons op de volgende vragen:

1. Hoe beleven betrokkenen de Middelpolder, wat wensen ze voor het waterpeilbesluit en eventuele aanvullende beheersmaatregelen?
2. Wat zijn de achtergronden en kaders waaruit deze standpunten voortkomen?
3. Hoe is binnen het planproces rekening gehouden met de belevingswerelden van betrokkenen en wat heeft dit opgeleverd (voor de beheerder en voor de betrokkenen)?

De wijzen waarop we deze vragen willen beantwoorden worden in de volgende paragraaf beschreven.

1.3 Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestaat uit twee verschillende activiteiten: ten eerste een belevingsonderzoek en ten tweede het evalueren van het planproces en het observeren van de publieksbijeenkomsten.

Het belevingsonderzoek bestaat uit semi-gestructureerde interviews onder mensen die bij de Middelpolder betrokken zijn. We maken daarbij gebruik van een interviewprotocol dat speciaal voor de case-studies binnen Watertekens ontwikkeld is (zie bijlage 1). Naast aanwijzingen voor de interviewer, bevat het protocol vragen die de interviewer aan de geïnterviewde gaat stellen. Het interview bestaat uit twee delen. Het eerste deel is zo open mogelijk, zodat de respondent zoveel mogelijk kan vertellen van haar/zijn opvattingen over het gebied en mogelijke veranderingen.

In het tweede gedeelte worden iets specifiekere vragen gesteld, waarmee verzekerd wordt dat een aantal onderwerpen in elk interview aan bod komen. Deze vragen richten zich op onderwerpen waarvan op grond van theorieën over landschapsbeleving en/of op grond van eerdere case-studies duidelijk is geworden dat ze de belevingswerelden beïnvloeden of structureren, zoals:

- belangen bij het gebied;
- functies van gebied;
- aantrekkelijkheid van gebied;
- verbondenheid met gebied;
- belangen van anderen;
- rol van water;
- kennis en eerdere ervaringen met waterbeheer;
- wensen over betrokkenheid bij planproces.

Het gaat er daarbij natuurlijk steeds om hoe de geïnterviewde het ziet.

De diepte-interviews hebben minimaal drie kwartier en maximaal anderhalf uur geduurd. De gesprekken zijn digitaal opgenomen en later op schrift gesteld (zie bijlage 2 voor de interviewverslagen), om maximale betrouwbaarheid te garanderen. De geluidsopnames zijn bewaard gebleven, voor eventuele latere raadpleging. De geïnterviewden zijn geselecteerd volgens de zogeheten *snowball-sampling* methode, soms ook wel de *network-sampling* methode genoemd (zie bijvoorbeeld Jennings 2001, 139-140; Neuman 2000, 199). Deze methode is bijzonder geschikt als de onderzoekers niet goed op de hoogte zijn van voornamelijk informele sociale netwerken in een gebied (Jennings 2001, 139). Aan de eerste persoon die wordt geïnterviewd is gevraagd welke andere personen geïnterviewd kunnen worden, rekening houdend met de wens de diversiteit aan opvattingen in kaart te brengen. Op deze wijze is het relatief eenvoudig om goed door te dringen in een populatie die anders moeilijk in kaart te brengen is (Jackson et al 1996). We hebben zes diepte-interviews gehouden (eind zomer 2006), waarmee volgens de geïnterviewden de verschillende belevingswerelden wel in kaart zijn gebracht.

Op zichzelf zijn zes interviews niet veel. Toch hebben we goede redenen aan te nemen dat we de belevingswerelden daarmee goed in kaart hebben kunnen brengen. Ten eerste hebben de geïnterviewden niet alleen over hun eigen opvattingen verhaald, maar zijn de meesten ook erg goed op de hoogte van opvattingen van andere mensen. Zij functioneren ze dus tevens als informanten met kennis over wat er leeft onder betrokkenen. Ten tweede zijn de resultaten van het belevingsonderzoek gepresenteerd tijdens een publieksavond waarvoor elke bewoner van het gebied was uitgenodigd. De mensen die gekomen waren (ongeveer 30) gaven aan zich te herkennen in de resultaten, en zeiden dat de diversiteit aan opvattingen aardig weerspiegeld was.

De analyse van de interviews is gedeeltelijk een iteratief proces, waarin de volgende stappen worden gezet: (1) inventarisatie van verschillende antwoorden per onderwerp (zoals ervaren belang, ervaren aantrekkelijkheid, enzovoorts), (2) zoeken naar verbanden en patronen tussen antwoorden op verschillende onderwerpen, (3) interpreteren van deze patronen naar een achterliggend verhaal, een begrijpelijke kader dat de belevingswereld structureert. Daarna wordt weer teruggegaan naar (1) de antwoorden, om de interpretatie te toetsen, enzovoorts.

Voor de goede orde vermelden we dat met deze methode niet is gestreefd naar representativiteit in de zin van *percentages* van de bevolking die er een bepaalde mening op nahoudt. Wel wensen we representativiteit in de zin van het in beeld brengen van de inhoudelijke *variatie* in opvattingen.

Tenslotte staan we even stil bij het planproces. De waterbeheerder en de onderzoekers hebben afgesproken om de vorm van het planproces te laten afhangen van de uitkomsten van het belevingsonderzoek, dat aan het belevingsonderzoek vooraf is gegaan. Omdat de geïnterviewde bewoners aangaven helemaal geen zin te hebben in overlegavonden, is besloten er geen participatief proces van te maken. Voorafgaand aan het planproces is een inventarisatieavond gehouden. Daarna maakt de waterbeheerder een plan, waarbij de beleving van de betrokkenen worden meegenomen via de kennis die is opgedaan door dit onderzoek en tijdens de inventarisatieavond. Als het plan gereed is, zal weer een publieksavond worden georganiseerd waarin de betrokkenen kennis kunnen nemen van het peilbesluit en eventuele aanvullende maatregelen.

In het volgende hoofdstuk staan de resultaten van het belevingsonderzoek. Daarna volgt een hoofdstuk over het planproces. Tenslotte worden conclusies en aanbevelingen gegeven.

Hoofdstuk 2 Beelden van de Middelpolder

2.1 Inleiding: watersysteem en groene oase

Twee fundamenteel verschillende beelden van de Middelpolder zijn te destilleren uit de interviews. Ten eerste de Middelpolder als *watersysteem*. Binnen dit beeld wordt de Middelpolder primair beschouwd als een door mensen gemaakt gebied, functionerend als een ondeelbaar systeem dat voortdurend onderhouden moet worden. Ten tweede de Middelpolder als *groene oase*, een natuurlijk gebied, met vogels, planten en amfibieën, waar je heerlijk kunt wonen en recreëren.

De twee beelden moeten we zien als twee basisverhalen. Ze fungeren als achtergronden, of kaders, van waaruit mensen standpunten innemen over meer concrete zaken in de Middelpolder. Tussen de verschillende waarden, normen en overtuigingen in de verhalen van mensen zit coherentie. Deze coherentie is te begrijpen vanuit deze beelden, die fundamentele entkristallen zijn waarop de opvattingen zijn gegroeid.

De beelden zijn in beginsel niet tegenstrijdig met elkaar. De Middelpolder kan tegelijkertijd een watersysteem en een groene oase zijn. Wel kunnen van de beelden afgeleide standpunten over concrete zaken met elkaar conflicteren. Een persoon bij wie het watersysteem-beeld kan redeneren dat de sloten goed onderhouden moeten worden omdat het systeem nu eenmaal zo werkt. Een persoon bij wie het groene-oase-beeld domineert kan vinden dat de sloten niet goed onderhouden moeten worden, omdat dat schade toebrengt aan de daar levende planten en beesten. Overigens zijn personen niet altijd een op een te koppelen aan deze beelden: soms kan bij het ene verhaal het ene beeld meer spelen en bij het andere verhaal het andere beeld, ook binnen een enkele persoon.

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het belevingsonderzoek onder betrokkenen aan de hand van deze twee beelden worden gebracht. Voor de goede orde vermelden we dat het doel hier uitdrukkelijk niet het geven van waarde-oordelen is over de meningen van betrokkenen. Als belevingsonderzoekers vinden we niet de ene opvatting juist en de andere onjuist, we proberen alleen de opvattingen zo goed mogelijk weer te geven. Achter de citaten wordt door middel van het cijfer verwezen naar de respondent. De volledig uitgewerkte interviews staan in bijlage 2.

2.2 Oude en nieuwe burgers

De mensen bij wie het beeld van de Middelpolder als watersysteem domineert, zijn de mensen die van oudsher in de Middelpolder wonen. Zij verwijzen vaak naar vroeger, toen iedereen elkaar kende. Toen waren er nog veel boeren, waar ook de anderen zich mee verbonden voelden, het was een hechte gemeenschap. 'Vroeger had je veel boeren hier, en nu geen meer, of misschien een. Met die boeren had je veel contact vroeger' (1). 'Het

is een heerlijke polder om in te wonen, het heeft wel wat voor mij. Ik ben erg verbonden geweest met de agrarische mensen en die mensen die in uit buitengebied wonen' (3). Deze oude gemeenschap brokkelt in de afgelopen jaren langzaam af, nu boeren weggaan, de mensen die er van oudsher wonen ouder worden, en anderen, vaak de wat welgestelder stedelingen de huizen overnemen. De mensen die vroeger deel uitmaakte van de hechte sociale gemeenschap in de Middelpolder, toen iedereen elkaar kende, zien de nieuwkomers echt als een andere groep mensen: 'je hebt de nieuwe burgers en de oude burgers' (1).

De 'oude burgers' die we hebben geïnterviewd zijn beroepsmatig aan de Middelpolder verbonden, of verbonden geweest. De een als gemaalbeheerder die er tevens woont (1). De ander is veehouder met wat melkvee en wat schapen, die rustig aan het afbouwen is naar zijn pensioen. Deze bewoner is tevens lid van het waterschapsbestuur (2). Er is een gepensioneerde, die vroeger schouwmeester is geweest (4). En er is een (groen)beheerder van de Middelpolder, in dienst van de Gemeente Amstelveen, die er tevens is geboren en opgegroeid (3). De verbondenheid van deze mensen met de Middelpolder ligt in eerste instantie in de komaf: ze zijn er nu eenmaal opgegroeid.

Voor de nieuwe burgers is het veel meer een bewuste keuze er te wonen. Daarbij is de groene omgeving het belangrijkste motief. 'Ik woon hier sinds 1979. Het gebied betekent heel veel voor me: ik hou van groen en de natuur. Ik heb zeven jaar in zo'n blokkendoos gewoond en dat was afzien. Nu wonen we lekker dicht bij de natuur. Iedere dag zie ik de seizoenen, heerlijk daar. Ik hoop dat ze er heel zuinig mee omgaan, want het is nog een stukje ongerepte polder onder de rook van Amsterdam. Dat is zeer kostbaar. Ik leef om een eilandje, daar zit ik tussen de dieren en de natuur. Tijdens mijn werk zit ik tussen de mensenmassa's, en dan vlucht ik weer naar mijn oase van rust. Heel bijzonder, zo dicht bij Amsterdam, en nog zo groen, en bijzondere vogels. Een heel mooi stukje Nederland. Mijn dochter wandelt iedere dag met haar paard, een uur door de polder. Het uitzicht is heel mooi, ik ben vaak in de tuin bezig. Iedere dag realiseer ik mij dat ik een benijdenswaardig mens ben, zo dicht bij de stad, maar toch ver van de narijheid. Het is rust, natuur, en gelukkig nog een beetje een onbekend gebied' (5). Het zijn dan ook de 'nieuwe burgers' die de Amstel Oeververeniging hebben opgericht, die probeert de Amsteloever een natuurlijker aanzien te geven. In deze vereniging komt het beeld van de groene oase duidelijk tot uiting.

2.3 De schoonheid van de Middelpolder

Alle geïnterviewden zijn zeer te spreken, zoniet ronduit lyrisch, over de omgeving. 'De Middelpolder is binnen de rook van Amsterdam, het is ingericht als groengebied, dus recreatief, het blijft een polder, afgezien dat ik er geboren en opgegroeid ben, het is een prachtige polder. Je ziet het niet zoveel meer, zo kort bij de bebouwing, met de rechte kavels, de uitgeveende polder. Je hebt bovenland en uitgeveend land. Het is uniek voor de omgeving denk ik. Omdat het groengebied is, is het uniek. Ik heb nog een stuk grond in de polder, met hobbyduiven. Iedere ochtend, avond en weekend ben ik daar. In mijn flat ben ik eigenlijk alleen om te eten en te slapen' (3).

Op een aantal punten komen de opvattingen van de mensen met het groene oase-beeld en de mensen met het watersysteem-beeld overeen. Beide groepen vinden het gebied uniek, en vinden het bijzonder dat zo'n niet-stedelijk gebied nog bestaat zo vlakbij Amsterdam. Maar er liggen duidelijk accentverschillen tussen beide groepen betrokkenen. De nieuwe burgers geven vooral betekenis aan het gebied vanuit het oogpunt van groen en natuur: 'het gebied is belangrijk voor de dieren. We hebben heel veel hazen, die laten ze nu met rust, vroeger werd er gejaagd, dat is hopelijk voorbij. Voor de dieren, die tussen de steden in de verdrukking komen, is het heel belangrijk. Er zijn ooievaars, lepelaars, echt vogels waarvan je zegt: ja, die zijn er ook nog. Dus dat moet in stand gehouden worden' (5). Deze mensen houden ook van een beetje verruiging in het gebied, zoals opgaand riet langs de Amsteloevers. Deze opvatting kwam ook terug tijdens de inventarisatie-avond die Waternet in het gebied heeft georganiseerd, waar veel mensen (behorend tot de categorie 'nieuwe burgers) erg begaan waren met de gevolgen van beheer en waterpeil voor de planten en dieren in het gebied.

Voor de 'oude burgers' gaat het juist veel meer om het open karakter, dat de Middelpolder altijd heeft gehad. 'Belangrijk is voor mij het open gebied, dit is een open gebied. Je kunt de hele polder kijken over dwars, er staat bijna geen opgroeiend hout dat is karakteristiek aan deze polder en er staan ook bijna geen bomen in het midden, die staan allemaal aan de rand' (2). Het is niet zo dat de oude burgers een hekel hebben aan planten en dieren, maar zij stellen een andere prioriteit, omdat ze zeer gehecht zijn aan de openheid, het strakke dat van oudsher de polder heeft gekenmerkt. Vanuit gewenning en gehechtheid, maar ook vanuit cultuurhistorisch oogpunt (het is waardevolle geschiedenis) wordt daaraan gehecht.

Ook de vertegenwoordiger van het Noord-Hollands Landschap roemt de openheid, vanwege de weidevogels die er dan kunnen leven, en vanwege de cultuurhistorie. 'Ik vind de openheid van het landschap het meest waardevolle. Er zijn een aantal recreatiegebieden tegenaan gelegd, je kijkt aan de ene kant tegen de stadswand en flats van Amstelveen aan, en aan de andere kant tegen de Amsteloevers met de landerijen. De polder zelf, wat er nog van over is, dat is een heel gaaf gebied, oud, en met een lange historie, die kun je als zeer waardevol beschouwen. Als je daar rondloopt, dan krijgen we altijd van alle mensen die daar lopen en fietsen, want het is in feite de stadsrand, dus ook recreatiegebied voor de meeste mensen, te horen dat ze het zo mooi vinden, met lepelaars, ooievaars, grutto's; ze vinden het prachtig. Het bovenland, dat is het middengedeelte, heeft de meeste openheid, en dat vind zelf het mooiste' (6).

De meesten geven aan de Middelpolder een fijn gebied te vinden om te wandelen en te fietsen. 'Doe veel aan recreatie in het gebied, veel fietsen en wandelen. Er zijn veel fietspaden bijgekomen mooie fietsroutes en voor wandelen ook. Vroeger was het slechts één weg langs de Amstel en nu is de weg aangeplempt met een mooie beschoeiing en wandelpad. Groengebied Amstelland doet ook wel wat goed' (3). 'Langs de Amstel, een dag mooi weer in de winter: de fietsers, de hardlopers, het gaat steeds meer gebruikmaken van de polder. Omdat het stedelijke steeds meer oprukt naar de buitenkant.

's Zondags kun je hier niet meer met je auto, zo druk kan het zijn. 's Morgens zie je ze komen, 's avonds zie je ze weer terug. Prachtig' (1).

2.4 Onderhoud van de Middelpolder

De verschillen tussen het watersysteem-beeld en het groene oase-beeld, en de verschillen in opvattingen over groen tussen deze beelden, komen zeer prominent tot uiting in de meningen over het onderhoud in de polder. De 'oude burgers' vinden dat de polder verkwaanseld wordt, omdat er nauwelijks meer onderhoud wordt gepleegd door de bewoners. Zij verwijzen daarbij veelvuldig naar vroeger, toen iedereen nog een gedeelde opvatting over onderhoud had. 'Het onderhoud is minder geworden: teveel rietgroei, brandnetels en distels in de polder. De nieuwe garde is anders. Ik hou van netjes, maar iemand anders zegt, ik vind het hartstikke mooi. Ze zeggen dat de wildgroei goed is voor de vlindertjes, maar ik vind het niet mooi. De oude burgers wisten niet beter, die deden het netjes, de boeren, perfect. Maar het zijn hoofdzakelijk de nieuwe burgers die het werk ook niet kennen. En als je dan komt met een vraag dan staan ze eerst te kijken van 'waar bemoei je je mee'. Hier wordt gezegd: slootjes tot 2 meter die moeten schoon. Ja ja, wat is schoon. Als je het riet eruit haalt? Wij zeggen: schoon is een slag bagger op de kant. Als je die sloot hier ziet, daar staat 10 centimeter water, dan heb je geen waterberging. De boeren, en de landerijen, daar is het meestal goed schoon, maar het zijn hoofdzakelijk de burgers. Hierzo: in het najaar liggen de bladeren erin. Ligt er gewoon prut in' (1). 'Er is veel wildgroei van distels in de polder en die zaaien uit en die komen overal op het land. Dat komt ook wel door het slecht onderhoud vooral vanuit de natuurgebieden die ze aangelegd hebben de voorzieningen' (4).

In principe is iedere bewoner verplicht de sloot die aan zijn/haar perceel grenst schoon te houden. Vroeger deed iedereen dat, maar tegenwoordig doen de 'nieuwe burgers' dat vaak niet meer, of halfslachtig, volgens de 'oude burgers'. Dit leidt tot behoorlijke meningsverschillen en discussies. 'Schouwen is altijd een heikel onderwerp. Vroeger was het zo die sloot moest schoon wezen, als je aan het begin van de sloot staat dan moet je het einde kunnen zien. dus netjes afgesneden en de sloot moest schoon zijn. Maar dat is nu dus niet meer zo, er mag wat blijven staan want dat is beter voor de plantjes dus wat zeggen we nu, als die sloot maar breed genoeg is, en er is minimaal een doorvoer van 2 meter dan is dat voor de afvoer geen probleem, dan mogen er best wat stukjes riet blijven staan. Dus wat is dan de grens, dan moet je dus bijna met de duimstok aan de gang dus dat werkt ook niet. Als die sloot schoon moet zijn, dan is schoon of is ie niet schoon. Nu krijg je van die discussies van ja, is dat nu 10 procent of is het meer of minder wat er staat. Dus het wordt een stuk lastiger. Dus het was vroeger wel wat makkelijker. Iets rechtlijniger' (2). 'Vroeger was de schouw ook schouw, schoon is schoon. Tegenwoordig mag je dit en dat laten staan, de een doet het wel en de ander niet. Ruzie onder elkaar, want die heeft het wel gedaan en de burens aan de overkant gooien er met de pet naar. Vroeger was het schouwen, schoonmaken en baggeren, een slag bagger op de kant. Dan heb je schone sloten, en je hebt geen ruzie, je had het wel gedaan of je had het niet gedaan. En nu staan we zo van: nou ja, het kan er wel langs' (1).

De mensen bij wie het watersysteem-beeld domineert vinden dat de anderen door het niet onderhouden blijf geven niet te weten hoe een polder werkt. Zij zien overigens wel dat het meer laten groeien van planten wel leidt tot meer natuur. 'Maar het krijgt wel zijn natuurwaarden, want we hebben dit jaar voor het eerst hier naast mij in een boom een lepelaar zitten broeden. Kijk ik vind het mooi de natuur, er zijn enkel wat teveel kraaien en ganzen' (4).

De beheerder van de gemeente Amstelveen is van de andere kant ook juist blij met de natuurwaarden die er komen als gevolg van veranderingen in het onderhoud. 'Vroeger was het vrijhouden heel belangrijk bij het waterschap. Maaiboten erin, vrijhouden en ze keken nergens meer naar. Gelukkig is dat veranderd. We denken nu ook aan ecologische stroken langs het water, waterkwaliteit waar we het nu heel veel over hebben, waterplannen, waterberging, gebiedseigen water, noem maar op. Nu is dat allemaal goed geregeld, het Groengebied is dat aan het inrichten, en dat komt allemaal weer terug. 's Winters: duizenden smienten. Vroeger hadden we ze in de polder, als je keek stonden daar zes lepelaars en daar tien, maar dat is jaren niet geweest. En nu, ik zie daar wat zitten, en daar, het zit vol. Dat heeft wel wat, dus vandaar een beetje die binding met de polder' (3).

De opvattingen voor het onderhoud zijn al met al zeer verschillend voor mensen met het watersysteem-beeld enerzijds en mensen met het groene oase-beeld anderzijds. De eersten houden van een strakke goed onderhouden polder zoals het vroeger was, en zien wildgroei van planten als een kwalijk teken. De anderen houden juist van wat spontanere plantengroei. Eenvoudig uitgedrukt: riet is voor de een natuur, voor de ander troep. Een ander verschil van opvatting zien we wat betreft het gewenste waterpeil en de visie op waterproblematiek in het gebied.

2.5 Waterpeil en waterproblemen

De meeste 'oude burgers' wensen, en verwachten eigenlijk ook, een hoger waterpeil. Zij wijzen erop dat het lagere peil vooral belangrijk was voor de boeren. Nu de meeste boeren weg zijn, kan het peil dus wel weer hoog. Daarnaast is een argument dat het veen toch weer inklinkt, dus dat je dan wel bezig kan blijven met verlagen. Ook wordt verteld over houten heipalen van huizen in Amstelveen, en houten funderingen van twee heemparken, die gaan verrotten als ze niet meer onder water staan. 'Kijk als ik een boerderij had dan zou ik zeggen dat water moet naar beneden want ik moet er vroeg op kunnen maar dat speelt niet meer in de polder moet je dan het peil dan nog naar beneden halen...ik weet het niet' (4). 'Vroeger werd het peilbesluit genomen na goed overleg met boeren en gemeente. Nu er bijna geen boeren meer zijn in de polder, zou je er rekening mee kunnen houden dat je meer naar natuur gaat, wat natter, meer dan dat je echt rekening met de melkveehouderij die er bijna niet meer ziet. Vroeger was het altijd middelen. Voor nu, zeker voor het uitgeveende gedeelte, is er volgens mij al een keus gemaakt om er meer natuur aan te geven: dus hoger waterpeil, meer open water, kikkerpoeltjes. Eigenlijk is die keus gemaakt, ik vind een hoger peil prima. Vroeger was een bepaald waterpeil nodig voor de boeren. Maar nu, de machines worden steeds groter;

moet dat allemaal wel? Voor zo'n kleinschalig gebied denk ik, kies meer voor natuurwaarden, de boeren stoppen er mee. De boeren kunnen meer hobbyboeren zijn. Ik vind dat zij een subsidie mogen krijgen om het gebied te gaan beheren op de manier zoals het hoort. Je kan niet voor allen het goed doen: de heemparken in Amstelveen zijn gebaat bij hoog water, de bewoners van Amstelveen willen natuurlijk droge voeten. Je kunt niet voor iedereen een ander peil. In de polder is het peil wel eens zo laag geweest dat mensen zich zorgen begonnen te maken over de houten palen onder hun woningen. Dat is zorgelijk, maar ze willen ook weer geen natte voeten; dan moet je een heel verstandig peilbesluit gaan nemen. De laatste vijftig jaar is het wel 15 centimeter gezakt, zo uit mijn hoofd, het gaat steeds naar beneden. Nu kun je misschien wel omhoog. Het is al jaren een strijd tussen gemeente, boeren en waterschap. Iedereen heeft er belang bij: boeren voor de bedrijfsvoering, bewoners voor de palen onder de huizen, voor de parken en de afwatering, best moeilijk hoor' (3). 'Dan zit je dus 45 cm beneden het peil van zeg maar 1920 en wat doet dat met de funderingen van de gebouwen die er toen stonden. Dat is mijn grote bezwaar. Daar moet naar gekeken worden voor de toekomst voor ons nageslacht wat er met die gebouwen gebeurd. Daarom zou het mooi zijn als de peilen om die gebouwen omhoog getrokken zou worden' (4). 'We hebben in de loop der jaren zoveel peilverlagingen gehad. In het nieuwe gedeelte heb je er geen last van, die hebben betonpalen. Maar in het oude gedeelte, hebben ze oude houten palen. We hebben naar schatting drie vier woningen gehad die de palen moesten vernieuwen. Als ze nu nog een keer omlaag gaan ... ik zou het liever op het oude peil terugbrengen. Het is een heel mooi peil, en we zitten in de polder, het is veenbovenland, hou het een beetje nat. Je hebt prachtig mooie heemparken. Als je het water laat zakken, dan zakt het veen net zo hard mee. Dan komen de palen van bruggetjes en beschoeiingen boven water, en dan gaat het kapot' (1).

Sommige 'nieuwe burgers' willen juist dat het peil wat omlaag gaat. Tijdens de inventarisatie-avond klaagden enkele bewoners dat het water in hun kelders stond. Ook een geïnterviewde dreigt thuis last te krijgen van het water. 'Ik maak me ernstig zorgen over de hoogte van het water. Ik begrijp wel dat heel Nederland dat heeft, maar het staat bij mij wel aan de rand van het eiland op dit moment. In het begin van het jaar had ik het water in de kruipruimte staan. Dat is vanzelf gezakt, maar het is wel nat. Ik ben bang dat het echt naar binnenstroomt. Mijn gras aan de rand van het water is echt kletsnat. Het wordt bijna sloot, het water staat angstig hoog' (5).

De 'oude burgers' kennen deze problematiek, maar vinden dat een peilverlaging het niet echt oplost. 'We hebben een keer een gesprek gehad met de Amstel Oeververeniging. En dan begint er een te blazen van het water moet naar beneden want het is te nat op mijn perceel, een burger. Nummer twee zegt dan: bij mij achter is het ook hartstikke nat. Dan zegt iemand van DWR of Waternet, wij kunnen het water niet van het land af halen, we kunnen het wel uit de sloten halen. Wat dat betreft stelt een peilverlaging niets voor. De oude club die zegt: waar zijn jullie in godsnaam mee bezig. De oude garde zegt, waarom niet het water omhoog'(1).

Volgens deze oude burgers ligt het probleem erin dat slootjes zijn weggehaald bij de huizen. 'Kijk er zijn ook burgers komen wonen die natte voeten hadden in de achtertuin

en toen zijn we wezen kijken maar het probleem was dat er geen sloot gegraven was achter de huizen dus het water kon helemaal niet weg. Die moet het afvoeren. Want als je langs de dijk loopt... de dijksloot er is bebouwing gekomen dan wordt de sloot gedempt maar de amstel blijft altijd druk van onder uit houden water komt dan meestal naarboven achter in de huizen. Mensen vergeten achter de huizen een sloot te maken... maar het water moet toch ergens blijven' (4). 'Maar door de jaren heen is de amstedijk opgehoogd en verbreed voor het verkeer en die dijksloot is er lang niet overal meer. Dat was een kwelslootje die de kwel afvoerde, maar ook voor de huizen belangrijk was dat niet het water onder de huizen door ging. Dus men heeft of wateroverlast in het souterrain of in de kelder en ja dat geeft problemen, vochtproblemen, jullie moeten wat aan dat vocht doen' (2).

De medewerker van het Noord-Hollands Landschap ziet graag een peil dat iets hoger ligt dan nu. 'Een ander peilbeheer, in de winter en het voorjaar wat hoger dan in de zomer, dat is een hele stap vooruit. Misschien kan het peil in de winter wat hoger, en in de zomer wat zakken, zodat je geen inlaatwater nodig hebt. Want het inlaatwater is het grote probleem in veenweidegebieden. Dat is gebiedsoneigen water. Een stabiel peil is al heel onnatuurlijk. Maar een omgekeerd peil is helemaal verkeerd voor de meeste organismen voor water en oevers' (6).

Daarnaast laat de waterkwaliteit volgens velen te wensen over. Mensen die de inventarisatie-avond hebben bezocht klaagden over vies water. Ze zien veel dode vissen, soms nauwelijks doorstroming, en soms stinkt het water. Deze bezorgdheid wordt gedeeld met het Noord-Hollands Landschap: 'De waterkwaliteit is in mijn ogen gewoon slecht, er is geen doorzicht, en waarschijnlijk een hoog gehalte aan voedingsstoffen. Door de stoffen die in het inlaatwater zitten worden de veenkanten aangetast. Het veen verteert heel snel onder invloed van dat inlaatwater. Je ziet ontzettende afslag op plekken waar het meeste water wordt langs geleid. De Middelpolder speelt een grote rol bij de waterhuishouding van Amstelveen. Het inlaatwater gaat eerst door de polder en dan naar Amstelveen. Als je dat water gescheiden zou kunnen houden van de polder, dan zou dat een hele stap vooruit zijn. Binnen de polder gescheiden systemen. De slootjes die het meest geïsoleerd zijn, die bevatten de leukste planten, zelfs planten die met kwel te maken hebben. Als je de impact van inlaatwater zou kunnen verminderen dan zou je veel meer van die situaties hebben. Het inlaatwater is niet goed genoeg om allerlei natuurdoelen te kunnen halen' (6).

2.6 Planproces en waternet

De geïnterviewden hebben vrij duidelijke en eenduidige wensen met betrekking tot het planproces. Zij willen hun mening kunnen geven, maar geen participatief planproces. Daarnaast willen ze dat Waternet de mensen wel op de hoogte houdt van wat er gaat gebeuren, en dat er vooral goede informatie komt over beslissingen die voor hen gevolgen hebben. 'Ik wil gewoon mijn mening doorgeven, hoe ik erover denk. Maar ik ga niet meer in conclaaf, ze hebben hier een groenvereniging langs de Amstel, dat hoeft voor mij allemaal niet: de een denkt er zus over en de ander zo, dan komt alles weer terug. Mocht ik wat in kunnen brengen, okee, maar ik ga niet meer op vergaderingen zitten' (1).

‘Zoals de planning in het verleden heeft plaatsgevonden, dat vind ik wel goed: alle partijen zijn gehoord, hebben hun wensen en visies uiteen kunnen zetten, en uiteindelijk weegt Waternet het af. Met een inspraakavond, en op de schriftelijke manier commentaar geven, en dan weegt Waternet het af. Ik ben het natuurlijk niet altijd met de beslissingen eens, maar ik denk wel dat dat proces op een serieuze manier door Waternet wordt opgepakt de afgelopen jaren’ (6). ‘Ik heb niet het idee dat ik een bijdrage kan leveren aan de planvorming, ik weet niet zoveel van water, behalve dat ik er middenin zit. Als ze polsen hoe de situatie is en hoe we dat ervaren, dan vind ik het prima om daar mijn mening te geven. Als er ingrepen of veranderingen komen, dan moeten ze daar bewoners van op de hoogte stellen, door middel van een brief. Als er dingen gaan gebeuren die op ons doen en laten invloed hebben, dan moeten we wel op de hoogte gesteld worden’ (5).

Men heeft vertrouwen in Waternet, en denkt dat ze goede afwegingen zullen maken. ‘Ik denk dat Waternet heel goed een plan kan maken waarbij aan iedereen gedacht wordt, of iedereen tevreden is dat is nog een andere vraag. Als je aan iedereen vraagt om mee te denken, dan denken de mensen dat ze mee mogen beslissen, maar dat is niet zo. Ik maak het vaak mee, met inspraakavonden, er zullen best mensen zijn die er verstand van hebben, maar de meesten niet. Kom eerst met een plan, en laat mensen daarna meedenken. Anders krijg je hele rare toestanden. Communiceren kost een hoop tijd, en geld. Het praten eromheen is dan even duur als het plan zelf. Mensen moeten wel de indruk krijgen dat het plan beïnvloedbaar is door goede argumenten. Ik denk dat Waternet dat heel goed kan. Gewoon een briefje naar de mensen: dit zijn we van plan; kom naar een avond, kom kijken. En als je er daar niet uitkomt, dan kun je altijd nog met mensen apart spreken, om de gevolgen uit te leggen’ (3).

Van Waternet vinden de ‘oude burgers’ dat het te groot is geworden. Deze mensen kennen de vroegere situatie, toen het waterschap dat de Middelpolder nog veel kleiner was. Toen kende iedereen elkaar, en wist wie waarvoor verantwoordelijk was. ‘Ik vind Waternet veel te groot. In het verleden was hier Waterschap Amstelland en Vecht. Nu is het zo verschrikkelijk groot. Dat is niet goed voor de mensen buiten. Misschien heb ik het helemaal mis. Vroeger wist je wie er aan het gemaal was, wie buiten liep. Je kende elkaar. Nu gaan ze alles schiften, de mensen kennen elkaar niet meer. Ze hebben een afdeling beleid, planning, uitvoering, enzovoorts. Dan is het minder herkenbaar voor de mensen van buiten. Het is heel anders, en ik weet niet of dat goed is, als het bedrijf heel groot wordt, en het gebied heel groot ... Vroeger kon je afspraken maken die duurzaam waren, je wist wie de mensen waren en daar kon je zaken doen. Amsterdam heeft altijd al een beetje willen fuseren: DWR heeft eigenlijk het waterschap overgenomen’ (3).

2.7 Conclusies

De meeste ‘oude burgers’, die de polder als een watersysteem zien en veel refereren aan vroeger willen wel verwachten een iets hoger peil dan nu het geval is. Het huidige peil heeft volgens hen te maken met wat voor de boeren nodig was, maar nu de professionele boeren nagenoeg weg zijn kan de waterstand weer omhoog. De houten heipalen gaan dan niet meer verrotten, en het veen klinkt dan niet verder in. De ‘nieuwe burgers’ die de

polder als een groene woonomgeving zien, wensen een lager peil. Zij hebben te maken gehad met ondergelopen kruipruimte of kelders, of zijn bang voor erven die onder water komen te staan.

De oude garde wil meer onderhoud zien aan de sloten. Zij vinden dat er teveel riet staan, en andere planten, dat voor hen afbreuk doet aan de polder, die zij het mooist vinden in goed onderhouden, strakke toestand. De door hen zo gewaardeerde openheid van de polder vinden zij onder druk staan door natuurontwikkeling. Toch vinden zij die natuur ook wel weer iets hebben; soms lijkt dit binnen een enkele persoon tot een soort conflict te leiden. Een geïnterviewde meldde na afloop van het interview, bij het afscheid nemen: 'de polder verpaupert door minder onderhoud, maar je krijgt er wel natuur voor terug'. De 'nieuwkomers' vinden de wat spontanere, minder onderhouden groei van riet en planten langs het water juist mooi. Het is voor hen de natuur, waarvoor ze vaak expliciet gekozen hebben om bij te wonen.

Hoofdstuk 3 Planning voor de Middelpolder

3.1 Vormgeving planproces

De opzet van het planproces zoals dat de beheerder van Waternet voor ogen stond is globaal als volgt. Aan het begin van het planproces wordt een inventarisatie-avond gehouden, waarin mensen worden geïnformeerd dat er een plan gaat komen, en waarin zij hun wensen en problemen naar voren kunnen brengen. Daarna gaat de waterbeheerder aan de slag. Is het plan gereed, dan worden de betrokkenen geïnformeerd via de plaatselijke pers, en uitgenodigd een presentatie-avond bij te wonen, waarna inspraakprocedures volgen. De vormgeving van het planproces voor de Middelpolder hing gedeeltelijk af van wat uit de interviews naar voren zou komen.

Uit deze interviews bleek dat er onder de bewoners geen animo bestond voor een uitgebreid participatief planproces. Men heeft geen zin in lange vergaderingen, en vertrouwt erop dat Waternet in haar planvorming de verschillende belangen goed zal afwegen. De geïnterviewde vertegenwoordigers van betrokken organisaties (de gemeente Amstelveen en het Noord-Holland landschap) willen wel graag grotere betrokkenheid, maar vinden dat Waternet tijdens het planproces al goed met hen overlegt. Ook zij zien daarom geen reden om de wijze van planning te veranderen. Na het belevingsonderzoek is daarom besloten het gangbare planningsmodel ook voor het peilbesluit voor de Middelpolder toe te passen.

3.2 Inventarisatie-avond

Op 2 november 2006 is in de Middelpolder een inventarisatie-avond gehouden voor alle bewoners van het buitengebied van de Middelpolder. Deze bewoners zijn daarvan tevoren op de hoogte gesteld. De avond werd door zo'n dertig personen bezocht (op een totaal van tussen de 300 en 400 bewoners van het groene gedeelte van de Middelpolder; schatting van geïnterviewde 1).

De avond werd door een extern ingehuurde voorzitter geleid. Na een korte inleiding van haar, gaf de projectleider van Waternet een toelichting op het komende planproces, waarbij zowel het doel als de opzet van het proces aan bod kwamen. Daarna gaf een van de onderzoekers een presentatie waarin de bevindingen van het belevingsonderzoek werden gemeld. Na een pauze konden de bezoekers, verdeeld in drie groepen aan verschillende tafels, met elkaar en een medewerker van Waternet discussiëren over wensen, problemen en kennis over het gebied.

3.3 Presentatie-avond

PM (volgt waarschijnlijk in najaar 2007)

3.4 Communicatie in planproces

PM (planproces loopt nog)

Literatuur

- Assche K van. 2004. *Signs in Time*. Wageningen: Wageningen Universiteit
- Buijs A. 2000. Natuurbeelden van de Nederlandse bevolking. *Landschap* 17:97-112
- Jackson M, White G, Schmierer, CL. 1996. Tourism experiences within a attributional framework. *Annals of tourism research* 23:798-810
- Jacobs M. 2006. *The production of mindscapes*. Wageningen Wageningen University
- Jennings G. 2001. *Tourism research* Milton: Wiley
- Meinig D. 1979. *The interpretation of ordinary landscapes: geographical essays*. New York: Oxford University Press
- Neuman W. 2000. *Social research methods: qualitative and quantitative approaches*. Boston: Allyn & Bacon
- Relph E. 1976. *Place and placelessness*. London: Pion

Bijlage 1 Interviewprotocol

Achtergrond

Dit interview protocol is bestemd voor de volgende casus: Een waterbeheerder wil (onderdelen van) het waterbeheer in een bepaald gebied veranderen en krijgt te maken met een uiteenlopende groep van omwonenden en belanghebbenden. Dit protocol is geschikt om een inventarisatie te maken van belevingen die de betrokkenen bij dit voornemen hebben. Het interview wordt afgenomen door iemand die geen een rol heeft als belanghebbende bij het voornemen. Iemand van buiten de betrokken organisaties met kennis en ervaring met interviewen verdient hierbij de voorkeur. Geïnterviewden worden tevoren geselecteerd op basis van hun belang, hun kennis van het gebied of de problematiek of als intermediair met kennis van het netwerk van betrokkenen.

Doel van het interview

Het doel van het interview is tweeledig:

1. het levert informatie op die voor de waterbeheerder relevant is om zijn voornemen tot verandering van het waterbeheer om te zetten in concrete plannen en vervolgens in maatregelen die uitgevoerd moeten worden.
2. het levert informatie op die voor de onderzoekers van belang is om te bepalen welke beleving mensen bij water hebben, onder invloed van welke factoren die beleving ontstaat en hoe over deze beleving gecommuniceerd wordt.

Resultaat van het interview

Het interview levert informatie op over de beleving die geïnterviewde als persoon heeft van:

- Inhoudelijke issues (Het gebied, het water in het gebied, de inrichting van het gebied, de problematiek, mogelijke oplossingen, technische, economische of maatschappelijke randvoorwaarden, etc.)
- Proces issues (wie is betrokken, hoe zijn partijen georganiseerd, hoe worden partijen gerepresenteerd, wie zijn machtig en wie niet, hoe liggen de onderlinge relaties, welke gewoonten heeft men bij de onderlinge communicatie, welke partijen hebben al bepaalde standpunten ingenomen).

De interviews worden verwerkt en in een verzamelverslag gerapporteerd.

Werkwijze per interview

1. De waterbeheerder maakt een korte omschrijving van de context van de casus in de vorm van een kort verhaal van ca 100 tot 200 woorden. Hierin dient minimaal het gebied, het voornemen tot verandering, het waarom van het voornemen en de initiatiefnemers die het voornemen hebben, genoemd te worden.
2. De te interviewen personen worden benaderd of zij bereid zijn mee te werken met het interview. Er wordt een afspraak gemaakt waarbij de context mondeling wordt uitgelegd. De omschrijving van de context en vraagstelling voor het interview wordt tevoren toegestuurd of (indien tevoren toesturen niet mogelijk is) tijdens het interview uitgereikt. Bij de afspraak wordt gemeld dat het een open interview is, dat het om een inventarisatie van persoonlijke visies gaat en niet om formele standpunten, dat het

interview ca 1 uur duurt, dat het interview opgenomen wordt tbv de rapportage en het belevingsonderzoek en niet in een andere context gebruikt wordt zonder voorafgaande toestemming en dat een concept verzamelverslag toegestuurd wordt, waarop de geïnterviewde nog correcties kan aanbrengen.

3. Het interview zelf bestaat uit vier onderdelen:
 - a. Kennismaking interviewer – geïnterviewde – check of de setting van het interview helder is (accord op maken van geluidsopnamen), check of de plek voor het interview geschikt is (rust, plaats, tijdframe, etc.) en goedkeuring voor het gebruik van de resultaten.
 - b. Open gedeelte interview (zie vraagmethode open gedeelte)
 - c. Half open gedeelte op basis van checklist.
 - d. Afsluiting interview. – check of alle relevante onderwerpen aan de orde zijn geweest. Geluidsopname-apparatuur uit en check of het interview naar wens was.
4. Alle interviews worden opgenomen op geluidsdrager (liefst digitaal zodat het om te zetten is naar mp3). Voor het proces in de casus worden aantekeningen gemaakt ten behoeve van het verzamelverslag voor de casus. In het verzamelverslag worden citaten met naam vermeld. Voor het wetenschappelijke gedeelte worden interviews gecodeerd met wetenschappelijke software. In dit kader worden interviews verwerkt zonder verwijzing naar personen.

Aanwijzingen voor de interviewer:

- blijf, door houding, maar ook door ondersteunende woorden indien nodig, de respondent het gevoel geven dat er geen foute of verkeerde antwoorden zijn, maar dat het gaat om zijn mening
- leg respondenten niets in de mond: stel neutrale vragen, toon geen goedkeuring of afkeuring (maar wel interesse!)
- geef de respondent nooit het gevoel dat hij verantwoording hoeft af te leggen over wat hij vindt (geen ondervraging, maar bevraging)
- zorg dat je als interviewer jezelf in een staat van nieuwsgierigheid (naar de inbreng van de ander brengt). In deze staat toon je automatisch interesse en geduld, heb je de neiging om positieve feed-back te geven op hetgeen je hoort door bv geregeld te knikken (ik begrijp wat je zegt), en richt je automatisch je aandacht naar de ander (aankijken) en wat hij/zij zegt.
- probeer nadere vragen te formuleren rondom termen die de respondent zelf heeft gebruikt. Achter ieder begrip ligt een denkwereld die je als interviewer wel kan raden, maar niet precies kent. Houdt er rekening mee dat het in de normale conversatie gebruikelijk is om wat je hoort in je eigen woorden te vertalen. Dan wissel je immers gelijkwaardig uit. Voor wie begint met interviewen kan het herhalen van exacte woorden vreemd aanvoelen. Ga er vanuit dat de geïnterviewde dit niet vreemd voelt.
- Zorg dat het interview een duidelijk begin en eind heeft. Het aan- en uitzetten van de geluidsapparatuur is een goede afbakening. Voor en na het interviewen mag je converseren, als de apparatuur aanstaat speel je de rol van 'journalist'.
- Als je tijd nodig hebt om een volgende vraag te formuleren, neem die dan ook en zeg dat dan expliciet. Vindt men over het algemeen heel normaal, het is immers geen life tv.

- Blijf met deze aanwijzingen toch je eigen intuïtie volgen. Stel de vragen die bij je opkomen op een natuurlijke manier en accepteer dat je al reagerend soms andere vragen stelt dan je je vooraf voorgenomen had. Hiermee vermijdt je krampachtigheid die vaak meer invloed heeft op het interview dan onhandig geformuleerde vragen.

Het interview

Introductie

Onderstaand een voorbeeld van een mogelijke introductie.

Goedendag, mijn naam is <naam>. Ik ben <beroep> werkzaam bij <organisatie> en kom een interview afnemen. U hebt een brief/email/telefoontje gehad met de achtergrond van dit interview. Uw naam is genoemd door <initiatiefnemer> en wij zijn blij dat u hieraan mee wilt werken.

Wij zijn bezig interviews te houden om erachter te komen wat betrokkenen van dit gebied <nadere specificatie> vinden. Ik zal even uitleggen hoe dit interview zal verlopen. Ik zal een aantal vragen stellen over het gebied en over ideeën over mogelijke veranderingen in het gebied. Het gaat hierbij om uw persoonlijke mening. Verkeerde of foute antwoorden zijn dan ook niet mogelijk: het gaat om wat u ervan vindt. Neemt u rustig de tijd die u nodig vindt om de vragen te beantwoorden. Voelt u zich vooral vrij om uit te weiden. Als er onderwerpen zijn die voor u belangrijk zijn, maar die voor uw gevoel niet of onvoldoende aan bod zijn gekomen, dan bent u van harte welkom om dat tevens te vertellen. Voor de verwerking van de resultaten wil ik dit interview graag opnemen. Heeft u hier bezwaar tegen? Wij gaan nog andere mensen in het gebied interviewen en maken één verzamelverslag. Een concept wordt u hiervan toegezonden. Op dat moment hebt u alle mogelijkheden om de wijze waarop wij het opgeschreven hebben nog te corrigeren. Wat u zegt kan dus door andere betrokken in het verslag teruggelezen worden. Als u persoonlijke of vertrouwelijke zaken heeft die van belang zijn voor het project, kunt u dit na afloop vertellen of contact opnemen met <contactpersoon>. Heeft u hier nog vragen over? Dan zet ik de geluidsapparatuur aan en kan het interview plaatsvinden.

Een checklist voor wat aan de orde moet komen tijdens introductie is:

- Wederzijds voorstellen.
- Waardering uitspreken voor medewerking en aangeven waarom dat voor de initiatiefnemers belangrijk is
- Achtergrond van het interview, checken of info bij afspraak ontvangen is, checken of context duidelijk is.
- Gang van zaken.
- Rapportage.

- Geluidsopname, toestemming checken.
- Vertrouwelijkheid

Vragen open gedeelte

In deze passage wordt met schuine haakjes <onderwerp> aangeduid dat de interviewer specifieke informatie uit de casus of het gesprek in moet voegen.

Met het open gedeelte is het de bedoeling dat mensen vertellen wat ze in hun hoofd hebben zonder dat ze zich hoeven te verdiepen wat de vraagsteller nou precies in z'n hoofd heeft. In deze fase vermijdt de vraagsteller meer begrippen, termen en ideeën in te brengen dan voor het uitleggen van de context nodig zijn.

Het open gedeelte kent 2 hoofdvragen::

Wat betekent <gebied> voor u? (Kent u het, komt u er vaak? Is het belangrijk voor u, Hoe gebruikt u het)

Wanneer <context>, wat wilt u dat er gebeurt? (Wat is uw mening hierover, en wat zijn uw wensen voor een herinrichtingsplan?)

De eerste vraag geeft de geïnterviewde de kans om zijn eigen beeld van het gebied neer te zetten, niet gehinderd door praktische beperkingen die voortkomen uit mogelijke ingrepen. Na de eerste vraag wordt de concrete plancontext geschetst door de interviewer.

De 2^e vraag 'wat wilt u dat er gebeurt', leidt de aandacht van de geïnterviewde naar het handelen van de geïnterviewde in relatie tot het voornemen van de waterbeheerder. De vraag 'wat is uw mening' of 'wat vindt u' leidt de aandacht naar overtuigingen. De vraag 'wat zijn uw wensen?' leidt de aandacht naar een onderhandelingsproces. Het verdient aanbeveling na het schetsen van de context te beginnen met de vraag 'wat wilt u dat er gebeurt' en eventueel later – indien nog relevant – de andere vragen te stellen.

De vervolgvragen in het open gedeelte grijpen steeds terug op iets dat de geïnterviewde gezegd heeft. Het is hierbij belangrijk om zoveel mogelijk exact dezelfde begrippen te gebruiken als de geïnterviewde heeft gebruikt. Er zijn diverse vragen te stellen, die altijd goed zijn voor het verkrijgen van meer informatie. Denk er daarbij aan om niet alleen op de overtuigingen door te vragen, maar ook op wie die overtuiging heeft of hoe die overtuiging tot uiting komt.

Voorbeeld:

Geïnterviewde: 'Wij zijn het daar natuurlijk niet mee eens'

Mogelijke vervolgvragen:

- (1) Kunt u daar iets meer over vertellen?
- (2) Waar bent u het natuurlijk niet mee eens?

- (3) Wie zijn het hier natuurlijk niet mee eens? (wie bedoelt u precies met 'wij'?)
- (4) Wat gebeurt er als 'wij het er natuurlijk niet mee eens zijn'?
- (5) Wanneer 'wij het daar natuurlijk niet mee eens zijn', wat gebeurt er dan met <element uit de context>?

Gebruik bij vervolgvragen je eigen nieuwsgierigheid om het beeld van de ander helder te krijgen. Let hierbij op vage of abstracte termen ('dit gebied is niet duurzaam': kunt u meer vertellen over dat het gebied niet duurzaam is?) of op weggelaten informatie ('Er mag geen nieuwe weg komen!' Waar precies mag geen nieuwe weg komen?)

Deel 2: Half open vragen

De onderstaande vragen dienen als een checklist. Deze onderwerpen moeten in ieder geval aan bod komen in het interview. De onderwerpen die al uitvoerig in het open gedeelte aan bod zijn gekomen, hoeven niet normaal gevraagd te worden. De checklist is geformuleerd in de vorm van concrete vragen. Hierdoor heeft de interviewer een geschikte formulering paraat. Het is echter altijd mogelijk om in de context van het gesprek de vraagstelling aan te passen.

Wat is voor u belangrijk in dit gebied? (wat betekent dit gebied voor u?)

Evt doorvragen: wat doet u er? Welke functies heeft het voor u?

Wat vindt u van het landschap in dit gebied?

Wat doet u er? Welke functies heeft het voor u? Vindt u het een aantrekkelijk gebied?

Voelt u zich verbonden met dit gebied?

Heeft u favoriete plekken en minder favoriete plekken in het gebied? Kent u specifieke verhalen over het gebied?

Voor wie is dit gebied nog meer belangrijk? (Praat u weleens met anderen over dit gebied?)

Met wie dan? Kijken die mensen anders tegen het gebied aan? Wie?

Vindt u dat het water een belangrijke rol speelt in dit gebied?

Welke rol? Is dat veranderd de laatste tijd? En hoe zit dat met de nabije toekomst? Wanneer de rol van het water verandert, wat vindt u dan dat er moet gebeuren?

Hoe hebt u met de manier waarop het water momenteel wordt beheerd in het gebied te maken?

Welke kennis heeft u van het beheer/ zijn er dingen die u wilt weten van het beheer? Wat vindt u van het beheer? Heeft u ideeën voor verbeteringen? [N]

Heeft u eerdere ervaringen met veranderingen in het waterbeheer of met plannen voor veranderingen?

Hoe heeft u dat ervaren?

Wilt u bij de planvorming betrokken worden?

Wat vindt u van <planopgave>. Hoe wilt u betrokken worden? Waar zou een goed plan voor u aan moeten voldoen? Met welke concrete zaken vindt u dat de planvormers rekening moeten houden?

Praat u weleens met anderen over het waterbeheer en de ontwikkelingen in het gebied?

Met wie dan? Komt u hierbij weleens andere ideeën tegen? Bij wie? Vindt u dat er meer of minder met elkaar over het waterbeheer gesproken zou moeten worden.

Wij interviewen nu <lijst> en hebben de indruk dat we daarmee een goede indruk krijgen van wat er leeft in dit gebied. Denkt u dat we een invalshoek missen of vindt u dat we nog andere mensen zouden moeten interviewen?
Welke invalshoek is dat? Wie is hier een representant van?

Zijn er nog vragen die u verwacht had, maar die wij niet gesteld hebben?

Bijlage 2 Interviewverslagen

Interview 1

De Middelpolder is een gebied waarin ik ben opgegroeid, en het is mijn werk geworden. En het is een mooi gebied. Alleen ik vind het jammer dat er geen weg is naar het groene gebied, van het Noord-Hollands Landschap. Vroeger had je veel boeren hier, en nu geen meer, of misschien een. Met die boeren had je veel contact vroeger. Het onderhoud is minder geworden. Ik hou eigenlijk van netjes. Als je nou hier langs Amstel kijkt, en er komt een mooi bootje aan dan moet je op je tenen gaan staan, moet je eens kijken naar dat riet daar; ik vind een bosje riet mooi, maar niet wat ik daar zie. En het wordt levensgevaarlijk, want dan moet je door een bocht heen, en dan zie je de auto's niet meer aankomen. Als ik achter mijn rug kijk [vanaf de Amstel de Middelpolder in, MJ], dan zie ik veel brandnetels en distels in het landschap. Vroeger werd het onderhoud keurig netjes gedaan, dus dat is nieuw in het gebied.

Er zijn nu fietspaden gekomen. We stappen nu 's avonds op de fiets, vroeger moest je naar de buitenkant en dan kon je naar Amstelveen toe, en nu fiets je recht door het landschap heen. Maar ik zie liever die koeien erbij. Maar je word een dagje ouder. Nu kan ik de brug over naar de andere kant, dan fiets ik naar de Klein-Duivendrechtse polder, daar zitten de boeren, mooie fietspaden erdoor getrokken, je kan er tussendoor kronkelen, perfect. Wandelen die ik niet zoveel, want ik ben geopereerd. Het onderhoud van de dijken van de Amstel is in handen van de gemeente Amstelveen. Die hebben daar een bepaald budget voor, en besteden het dan uit aan een loonwerker. Ik vind dat het niet netjes gebeurt. Als je hierachter kijkt, de boeren zijn weg en nu staan er brandnetels en distels. Dan zeggen ze: dat is voor vliedertjes. Dan zeg ik: leuk en aardig, maar ik vind het niet mooi. Hoe een ander erover denkt: ja.

Als ik hier en daar de klachten hoor, dan zou ik het peil, dat in 1995 veranderd is, terugzetten naar het oude peil [van voor 1995, dat is zomerpeil -235 en winterpeil -242, MJ]. Dat is een prachtige stand, een mooi peil, dan hebben we goed water in de sloten. Alleen de schouw [het schouwen van de sloten, MJ] is veranderd. Vroeger was de schouw ook schouw, schoon is schoon. Tegenwoordig mag je dit en dat laten staan, de een doet het wel en de ander niet. Ruzie onder elkaar, want die heeft het wel gedaan en de burens aan de overkant gooien er met de pet naar. Vroeger was het schouwen, schoonmaken en baggeren, een slag bagger op de kant. Dan heb je schone sloten, en je hebt geen ruzie, je had het wel gedaan of je had het niet gedaan. En nu staan we zo van: nou ja, het kan er wel langs. Als je water in de sloten wil houden dan moet je daar mee beginnen, vind ik. De oude schouwmeesters denken er ook zo over. Je hebt de nieuwe burgers en de oude burgers. De oude burgers wisten niet beter, die deden het netjes, de boeren, perfect. Maar het zijn hoofdzakelijk de nieuwe burgers die het werk ook niet kennen. En als je dan komt met een vraag dan staan ze eerst te kijken van 'waar bemoei je je mee'. Hier wordt gezegd: slootjes tot 2 meter die moeten schoon. Ja ja, wat is schoon. Als je het riet eruit haalt? Wij zeggen: schoon is een slag bagger op de kant. Als je die sloot hier ziet, daar staat 10 centimeter water, dan heb je geen waterberging. De boeren, en de landerijen,

daar is het meestal goed schoon, maar het zijn hoofdzakelijk de burgers. Hierzo: in het najaar liggen de bladeren erin. Licht er gewoon prut in.

Het beleid is makkelijker geworden. Ze mogen hier en daar wel eens een bosje riet laten staan. Dan zeg je: riet, moet het er wel uit, moet het er niet uit? Ik denk dat het door de hele regio is. Met een kikkertje en visje. Als machinist van de polder kan ik het goed merken. Als de schouw vroeger was geweest, dan konden we draaien, stoppen, dan liep het wel een beetje op, maar dan kon je er 12 uur vanaf. Als je nu zou gaan draaien, en het staat op peil, en je denkt, ik stop ermee, dan kun je met een uurtje haast weer beginnen.

Ik ben hier geboren, toen had je de Middelpolder en de Kostverloren polder, toen zaten er heel veel boeren. Toen was er een derde bebouwing, nu is het dik twee derde. Ik vind wel dat ze erop vooruitgegaan zijn qua bewoning, maar de vrijheid, dat is er niet meer. Vroeger ging je de deur uit en toen gebruikte je niet eens de sleutel. Nu moet je drie keer in de rondte kijken, dat is het verschil. Ze hebben hierachter het raam ook weleens ingeslagen. De kinderen zijn hier keurig netjes opgegroeid, heel gezellig. We hebben heel veel contact met mensen. Als je thuis loopt dan is het hoi. Ik ga niet langs de weg staan want dan is het alleen maar kwekken. Toen er boeren waren was het nog meer. Voor mij zijn er geen favoriete plekken in de Middelpolder. Ik had liever meer boeren hier gehad, want het onderhoud van hun landerijen is beter dan nu.

We hebben in de loop der jaren zoveel peilverlagingen gehad. In het nieuwe gedeelte heb je er geen last van, die hebben betonpalen. Maar in het oude gedeelte, hebben ze oude houten palen. We hebben naar schatting drie vier woningen gehad die de palen moesten vernieuwen. Als ze nu nog een keer omlaag gaan ... ik zou het liever op het oude peil terugbrengen. Het is een heel mooi peil, en we zitten in de polder, het is veenbovenland, hou het een beetje nat. Je hebt prachtig mooie heemparken. Als je het water laat zakken, dan zakt het veen net zo hard mee. Dan komen de palen van bruggetjes en beschoeiingen boven water, en dan gaat het kapot.

De nieuwe garde is anders. Ik hou van netjes, maar iemand anders zegt, ik vind het hartstikke mooi. Langs de Amstel, een dag mooi weer in de winter: de fietsers, de hardlopers, het gaat steeds meer gebruikmaken van de polder. Omdat het stedelijke steeds meer oprukt naar de buitenkant. 's Zondags kun je hier niet meer met je auto, zo druk kan het zijn. 's Morgens zie je ze komen, 's avonds zie je ze weer terug. Prachtig.

Als werknemer van Waternet zal ik het peilbesluit niet meer meemaken, want ik ben half oktober met de VUT. Als er vragen zijn, en ik moet dit of dat doen, dan vind ik het niet erg om benaderd te worden. Ik wil gewoon mijn mening doorgeven, hoe ik erover denk. Maar ik ga niet meer in conclaaf, ze hebben hier een groenvereniging langs de Amstel, dat hoeft voor mij allemaal niet: de een denkt er zus over en de ander zo, dan komt alles weer terug. Mocht ik wat in kunnen brengen, okee, maar ik ga niet meer op vergaderingen zitten.

Mensen moeten op de hoogte gehouden worden van wat Waternet hier doet. Maar ik vind dat Waternet zo groot wordt. De afstand tussen de burger en Waternet wordt zo groot. Je

praat over Waternet, maar welk gedeelte van Waternet? Dus ik heb wat in de polder, en dan moet ik naar Waternet toe. Waar moet ik beginnen? Ik heb er gisteren nog met een collega over gehad. Vroeger had je Drecht en Vecht, dat was een kleine club. Was er wat, dan kwam je binnen en sprak je het uit. En nu is die club zo groot. Vroeger had je dode vissen, botulisme. Als je dan in de polder woonde belde je naar de gemeente Amstelveen toe, en dan werden die spullen opgeruimd. Maar nu: ik ben burger, bel naar de gemeente, die belt naar Waternet, binnen Waternet belt Gerritje naar Pietje, en die gaat kijken, maar dan is het adres niet goed, want er is al zoveel keer gebeld. Ik heb het zelf ook gehad, dan was je de hele morgen bezig dode vissen te zoeken, dan moet je op de Kostverlorenkade zijn, maar ze hebben de Kostverlorenweg opgegeven. Die afstand is zo gruwelijk groot. Sinds een maand of twee is andersom, de gemeentes doen het werk weer, dus het wordt nu weer beter. Maar die afstand is zo groot: vroeger liep je gewoon even binnen, nu is het: ik ben in overleg, ik heb geen tijd, daar wordt je weleens zielig van. Bij Waternet: die gaat daarover, die gaat daarover, moet je bij hem zijn. Je moet ermee leren leven misschien, ik weet het niet. Ik hou van opschieten eigenlijk, dat kan niet meer vandaag de dag. Je moet geduld hebben, en het wordt gedaan, okee.

We hebben een keer een gesprek gehad met de Amstel oeververeniging. En dan begint er een te blazen van het water moet naar beneden want het is te nat op mijn perceel, een burger. Nummer twee zegt dan: bij mij achter is het ook hartstikke nat. Als iemand van DWR of Waternet zegt, wij kunnen het water niet van het land af halen, we kunnen het wel uit de sloten halen. Wat dat betreft stelt een peilverlaging niets voor. De oude club die zegt: waar zijn jullie in godsnaam mee bezig. De oude garde zegt, waarom niet het water omhoog. Maar het is zo beslist. Zo is ook de automatisering beslist. Vroeger, met de hand, leefden we op het weer. Morgen drie millimeter regen, dan beginnen we vast. De computer denkt, ik wacht nog even, die begint pas als het er is.

Interview 2

Ik ben geboren en getogen in Amstelveen. Het is een centrale plaats in Amstelveen er is veel gebeurd in die periode dat ik hier opgegroeid ben. Ik heb het gekend als polder gedeeltelijk. Nu is het voor het overgrote deel bebouwd en voor de rest is het recreatief ingericht. Ik denk dat er nauwelijks een agrarier zit tenminste zoals het vroeger was. Voor dat betreft heb ik de geschiedenis van na de oorlog meegemaakt.

Er is heel veel veranderd. Het lag in de lijn der verwachting dat zo'n plek hier een goede bijdrage leveren aan de volkshuisvesting van na de oorlog. Er is enorm gebouwd, volgens mij het merendeel van de bevolking van de gemeente in de polder. Daar ontkom je niet aan de mensen zullen ergens kunnen wonen en het ligt zo dicht bij Amsterdam het was voor de hand liggend. Ik heb hier op deze plek geboren. Mijn grootouders en vader zijn nog geboren in de middelpolder in het oude dorp van Amstelveen, tegen de dijk aan de Amstelveense kant.

Ik ben hier veehouder met wat melkvee en wat schapen. Ik heb niet te klagen, ik ben 60 en heb het mijn hele leven kunnen doen, ik heb geen opvolger dus ik ben in een afbouwsituatie bezig en hoef dus geen grote investeringen meer te doen. Dat maakt het wat makkelijker. Voor jonge boeren niet makkelijk om met dit perspectief je bedrijf te starten, het vraagt hard werken en veel inzet. Hier blijft de grond waarschijnlijk agrarisch bestemd, woningbouw is hier niet aan de orde omdat het de uitvliegzone is van Schiphol. Aan de andere kant van de weg hebben ze net vorige week een groot bord neergezet voor de nieuwste uitbreiding van Amstelveen. Deze polder is voor een 600-700 hectare onbebouwd. Dus dat is best de moeite. Met ongeveer 20 echte boeren.

De middelpolder is totaal ander verhaal. Toevallig heb ik het boekje van de middelpolder te voorschijn gehaald. In dit boekje staat de historie van de middelpolder en bovenkerkerpolder en ik heb belangstelling voor de geschiedenis van Amstelveen en ook van de polders dus dan is dit boekje wel handig, dan weet je meteen alles.

Als je wat van de historie van Middelpolder kunt meenemen, dat zou ik ook leuk vinden. Hoe is het ontstaan kan heel interessant zijn. Ik ben wel lid van de historische vereniging maar het ontbreekt me aan de tijd om actief lid te zijn. Maar het ontbreekt me aan de tijd. Ik lid van het dagelijks bestuur en ben plaatsvervangend Dijkgraaf. Dat is niet specifiek voor de middelpolder, dat is voor het hele waterschap en de middelpolder is slechts een van de polders. Er zijn wel 80 polders binnen het waterschap. Toevallig dat ik de middelpolder van dichtbij een beter ken, beter dan de andere 78. Het is zo dat waterschapsbestuurders worden gewoon ook gekozen en we kennen verschillende categorieën. Ik zit dan in het waterschapsbestuur of laat ik het anders zeggen we hebben binnen Amstel gooi en vecht een algemeen bestuur van 30 leden en die worden in verschillende categorieën verdeeld en de agrariërs, de ongebouwd mogen er vijf bestuursleden bezetten en dat wordt verdeeld over het gehele gebied in districten en dan mag er eentje vanuit het district. Ik zit eigenlijk namens de district Amsterdam als agrariër in het waterschapsbestuur. Dat is een beetje krom gelopen maar goed dat is dan zo er zitten er twee uit de vechtsreek en eentje uit de ronde venen. Van die dertig mogen er ongebouwd een zetel in het dagelijksbestuur bezetten. Ik word geacht dat in twee en een halve dag in de week rond te zetten. Het is niet precies te plannen, soms ben je vier dagen bezig en een andere week soms maar een dag. Dat is niet precies met een schaarje te knippen. Dat je twee dagen zegt ik ben er maandag en dinsdag en woensdagochtend mee

bezig, en de rest van de met mijn bedrijf bezig zo werkt dat natuurlijk niet. Je moet hier en daar naar toe, je moet een hoop lezen en inzien, dat zijn allemaal uren die je toch in de avond of in het weekend invuld, vooral voor mij tenminste omdat ik redelijk andersoortig bedrijf erbij heb als een kantoorbaan. Maar het heeft ook zo zijn voordelen, want ik ook eens soms overdag hier en daar naar toe. En als mensen bellen van je moet naar kantoor komen dan kan ik dat een beetje plooiën maar als je zelf een andere baan hebt met afspraken dan is dat soms wel eens wat moeilijk. Maar ik heb natuurlijk ook mijn bedrijf in het weekend dus ik kan niet hele zaterdag of zondag stukken nalezen, dan moet ik ook uren zoeken, dus het heeft zo zijn beperkingen als zijn voordelen.

Het zo moeten zijn dat je de schakel bent tussen het waterschap en de lokale bevolking, want je bent gekozen en zo werkt het ook wel ook wel, want als er wateroverlast is dan weten mijn collega's mij wel te vinden. En dat mag ook. De laatste jaren wel eens heftige buien gehad en dan wil het plaatselijk en dat is heel verschillend, wij zijn de afgelopen maand in het waterschap toch redelijk bespaard gebleven, in Egmond en in het westland behoorlijk wateroverlast als je in een paar uur tijd 80 millimeter water krijgt ja dan heb je wateroverlast, daar is niets tegen opgewassen. De klimaatomstandigheden veranderen dat is zeker en daar zullen we op in moeten spelen. Maar met buien van 80 en 100 millimeter zal er er altijd overlast in ons land ontstaan. Afgelopen week was op het nieuws dat er zoveel miljard in de riolering geïnvesteerd moet worden, maar als we al dat water in de riolering laten lopen kan je nooit op investeren, dat bestaat niet, we zullen moeten afkoppelen, maar dat hoor je niet, je hoort slechts de helft van het verhaal.

Het gemaal van de middelpolder is gebouwd voor een agrarische polder. Maar nu staan er vier pompen in het gebouw, er is elke keer een nieuwe uitbreiding geweest en moest er een nieuwe pomp bijgezet worden. Dat is natuurlijk duidelijk zichtbaar vooral in de middelpolder Er is de afgelopen 50 jaar, dat die bebouwing heeft plaatsgevonden, is het prachtig dat ze bouwen maar het waterschap moet ook investeren. In die tijd die kleine polder heeft dat op moeten brengen. Het is een ideaal gemaal voor open dagen omdat je er wat van kan zien. Die nieuwe gemalen zie je weinig aan, die zitten hoofdzakelijk diep vaak onder de grond en wordt het met een vezel opgevoerd, maar daar zie je niets aan. Probleem was dat er door automatisering niet kon worden ingespeeld op schommelingen in het weer. Dit probleem wordt echter weer teruggehaald we proberen het zo goed mogelijk te regelen. De gemalen reageren op de stijging van het peil. Maar wat er niet wordt verteld is dat vroeger als het weekend was en er slecht weer werd voorspeld dan ging de machinist op vrijdagmiddag al goed het water goed weg malen want ja hij wilde toch ook zijn vrije weekend hebben. Met als het gevolg dat als de bui niet kwam dan was het water veel te laag en moest hij de volgende maandag weer water inlaten. Dat gebeurde ook. Dat is het voordeel van constant peil. Hij slaat aan als het zo hoog is en slaat af als het zo laag is dus daar zit een zekere flexibiliteit in. Hoe constanter het peil is stabiel de oevers blijven. Als het peil maar heen en weer flodderd, dan worden de oevers instabiel en dan klagen de boeren ook weer van ja de koeien raken in de sloot. Dus er zitten twee kanten. We proberen en dat is natuurlijk ook, hoe lang kan je nou met zekerheid voorspellen dat er een bui in jouw regio komt, wel dat is maar een paar uur. En je ziet de afgelopen weken, het kan hier verschrikkelijk hard regenen en een paar kilometer verder is het droog. Die buien zijn zo lokaal dat is bijna niet te voorspellen. En

als je dan uitrekend hoeveel je eraf maakt in een uur of in een halve dag... dat valt nog tegen als er 50 millimeter is gevallen. Dus daar zitten twee kanten aan.

ER zijn verschillende belangen, de een wil verhogen en ander verlagen. Uiteindelijk stelt het algemeen bestuur het peilbesluit vast. Het dagelijks bestuur moet dat voorbereiden en uiteindelijk verdedigen, net als een wethouder een besluit moet verdedigen. Dus dat is een beetje de procedure. Voordat je met een peilverandering komt, ook al laat je hetzelfde, dan nog moet je nog die keuze om hetzelfde te laten goed kunnen onderbouwen. Dus er zullen allerlei onderzoeken moeten plaatsvinden, van een valkansen analyse een ecologische analyse, alle effecten zul je moeten meten als je het peil vaststelt. Wat zijn de effecten van het peil dat je instelt. Dat geldt met name ook voor funderingen daar in de middelpolder heel belangrijk zijn, langs de amsteldijk nog al wat historische panden hebt buitenplaatsen...hoe zitten die funderingen erin, kunnen die wel tegen een peilverlaging? 1 of 2 van die buitenplaatsen hebben een jaar of 2 geleden problemen gehad met bomen die omvielen, eeuwenoude bomen die omvielen omdat het waterpeil eigenlijk te hoog was voor die bomen. We zijn er ook geweest, als we het peilverlagen dan staan jullie eigen funderingen droog en dat wil je toch ook niet. Het maaiveld daalt, de bomen, denk ik, dalen mee en er staan bomen die hier eigenlijk niet horen te staan hier in noord west europa die zijn in het verleden door de eigenaren van de buitenplaatsen gepland, en dan denk ja plant er dan populieren, bomen die kan er tegen kunnen, maar dat was natuurlijk vloeken in de kerk, want dan kunnen ze hun 19^e eeuwse tuinen niet instand kunnen houden. Ja want daar komt het dan wel op neer.

Er zijn twee kanten, de kwel vanuit de amstel, er is altijd kwel. In het verleden had je de dijk, het talut, en een sloot, en dan pas de huizen. Maar door de jaren heen is de amsteldijk opgehoogd en verbreed voor het verkeer en die dijksloot is er lang niet overal meer. Dat was een kwelslootje die de kwel afvoerde, maar ook voor de huizen belangrijk was dat niet het water onder de huizen door ging. Dus men heeft of water overlast in het souterrain of in de kelder en ja dat geeft problemen, vochtproblemen, jullie moeten wat aan dat vocht doen. Ja dan moeten we weer die sloot opengraven maar ja dan moet je dwars door die tuinen heen of je zit in de talut van de dijk en dat kan allemaal niet. Dus wat zeggen we nu we willen een sloot achter de huizen maken, zo kort mogelijk achter de huizen. In die hoek waar ze last hebben. Maar ja dat vinden ze niet handig maar ja we moeten wat, en dan wil de een het wel en de ander het niet dus dan zitten er een rijtje huizen in de bocht (de kostverloren bocht) ja de meeste willen maar een paar niet, die hebben al zoveel geïnvesteerd in drainering ja die zeggen ja voor ons is het niet nodig dus gaat het niet door, want een sloot werkt alleen als die overal wordt aangelegd en niet per twee. Dus het is best moeilijk om daar voor iedereen een bevredigende oplossing te vinden. En dat is dan een detail van de middelpolder.

Tuurlijk is het complexer geworden, een peilbesluit is een openbaar proces, het moet ter inzage gelegd worden, je krijgt bezwaretermijnen. We beginnen met inventarisatieavonden, van mensen waar zitten jullie problemen en hoe denken jullie dat die opgelost kunnen worden voor dat we überhaupt met een plan komen. Dat werkt erg goed de laatste paar jaar. Eerst vond me het maar gek, maken jullie eerst maar eens een plan, ja dat komt wel, men vertrouwde het niet, men dacht dat we al wat op papier hadden. maar dat was gewoon inventarisatie, waar zitten de knelpunten want wie kunnen nu beter vertellen wat de problemen zijn dan de mensen die daar wonen we weten zelf

ook wel een hoop als waterschap, ja ik niet, maar de mensen die er dagelijks mee bezig zijn hebben best een hoop kennis van het gebied. Die combinatie van de opmerkingen van de mensen en de kennis die we zelf hebben en daar maken jullie nu ook deel van uit. Met de oplossingen van de knelpunten komen ze met een conceptplan gaan we weer terug naar de mensen toe, zo van dit hebben we bedacht, hebben we het goed begrepen, en zijn we nog wat vergeten. Dat is de tweede voorlichtingavond, dan gaat men een conceptplan opstellen dat gaat naar het bestuur, dan heet het een ontwerpplan en het bestuur zegt okay dit lijkt er op en dan gaat het de inspraak in. Dan kan iedereen die dat wil gehoord worden. Dat zijn leuke dingen dan mag je als dagelijks bestuurslid ook de hoorzittingen voorzitten. Het verschil tussen het watergebiedsplan in het landelijk gebied zoals groot meijdrecht en tussen een stedelijk gebied. In het landelijk gebied leeft dat veel meer, maar misschien ligt het in de middelpolder anders omdat we de afgelopen jaar daar veel geweest zijn.

De problemen in de middelpolder liggen vooral bij het grondwater, vooral langs de amstedijk in het bovenland van de middelpolder, vooral met de bebouwing. Met een peilbesluit stel je een bepaald peil vast en dan zijn er allerlei inrichtingsmaatregelen waarmee je dat peil in stand kunt houden, zoals schotten of verbreding. Je stelt een peilbestuit vast en daar horen inrichtingsmaatregelen bij om dat te handhaven. En is het streven als waterschap om zo min mogelijk peilvlakken vast te stellen als je om ieder woning een hoog water of laag water voorziening moet hebben om de fundering op peil te houden is dat veel moeilijker te handhaven dan dat we zeggen we maken een strook achter die bebouwing die 1 peil heeft dat is veel makkelijk in onderhoud. Dat is ook het streven zo min mogelijk peilvlakken, zo robuust mogelijk systeem dat is ook het makkelijkst te bemalen dat zijn allemaal dingen die meespelen maar je kunt het nooit iedereen helemaal naar de zin maken. Ook in het landelijk gebied. Nederland is geen pannenkoek, je hebt relief verschillen en je hebt functie verschillen, of er een boer zit of natuur of recreatie of stedelijk gebied, het vereist een verschillend peil.

We hebben de informatieavond nog niet gehad dus ik weet niet of er meer mensen naar de middelpolder trekken. Dus ik ben wel benieuwd hoe dat speelt. Maar de mensen die langs de amstel wonen die hebben een eigen vereniging, vereniging Amsteloevers. Of je daar een website van hebt, want die kunnen je veel vertellen over de problemen die er spelen. Ik kan me niet voorstellen dat die geen website hebben want dat is een actieve vereniging. Ik ben daar al eens op een jaarvergadering geweest en dat ging voornamelijk over grond water en ik kan niet zeggen dat ze me opaten maar...ze maakte me wel het leven zuur.

Nou zelf fiets ik veel te weinig want ik recreer te weinig, daar heb ik geen tijd voor en ik ben niet echt een vakantieganger, maar dat geldt voor alle andere recreatie gebieden in de omgeving ook.

Belangrijk is voor mij de open gebied, dit is een open gebied. Je kunt de hele polder kijken over dwars, er staat bijna geen opgroeiend hout dat is karakteristiek aan deze polder en er staan ook bijna geen polders in het midden, die staan allemaal aan de rand. Het is een uitgeveende plas, net als de middel polder. Er is een paar meter veen vanaf gehaald. Waar mijn gebouw staat op de fundering van de eerste boerderijen, maar de

molens konden in de winter de polder niet goed droog houden. Dus vandaar dat de eerste boerderijen wat hoger stonden. Die verhoogen hier is vanuit de droogmakerijen. Ze waren vroeger nog niet zo dom.

Met het noord hollands landschap hebben we ook veel te maken. Die beheerd in de omgeving ook verschillende terreinen dus daar goed en zakelijk contact mee. Dat wil niet zeggen dat je het altijd eens bent, maar dat geldt ook voor LTO. Je moet elkaar wel weten te vinden als er problemen zijn. Misschien leuk om te vertellen dat in het bestuur van het waterschap twee kwaliteitszetels zijn. Een daarvan is voor natuurmonumenten en die zit in de categorie ongebouwd en die zit dus in de fractie met de boeren. De andere zetel is iemand van de nationale woonraad die met de eigenaren van de gebouwen zit. Maar wij vergaderen dus als boeren altijd op het kantoor van natuurmonumenten. Dus dat vertelt wel wat over de sfeer onderling in ons waterschap. Nee daar ben ik ook een beetje trots op. En dan hoeft je het niet altijd eens te zijn, maar dat loopt ook dwars door de groep heen.

De middelpolder is in mijn ogen gewoon een woongebied met een deel recreatie die daar mooi op aansluit. Het woongebied is in hoofdzaken in de jaren 70 gebouwd en in de jaren 90 het recreatie gebied. Daarvoor is het bestemd. Het is de directe uitloop na het stedelijk gebied. Nou ja niet iedereen zal het daar mee eens zijn, maar ja het is al heel lang gepland. In de jaren 50 zijn er al structuurschetsen gemaakt van de uitleg van Amsterdam, dat was het vingerplan, overal vingers van bebouwing en daartussen groen. Eerst is er gebouwd en nu wordt er gewerkt aan de invulling van het groen. En het is natuurlijk heel lang agrarisch geweest maar die worden nu ingevuld. Maar soms zegt met ook wel ja het is hier zo kwalitatief goed agrarisch terrein dat is toch ook groen, het hoeft niet meteen op de schop, als je het gebied kan ontsluiten met wandelpaden en fietspaden dan hoeft dat niet meteen een andere vorm van groen te hebben.

Schouwen is altijd een heikel onderwerp. Nou ja het is gewoon een taak. Zolang er waterschappen zijn wordt er geschouwd. En dat was in het verleden en daar heb ik zelf nog aan mee mogen doen, het bestuur met een paar ambtenaren, of met ingelanden zoals de bewoners heten, die verzorgden de schouw. Er werd toezicht gehouden op het onderhoud van de sloten door het bestuur met collega's als je agrarisch gebied hebt, het bestuur van de bovenkerkerpolder die schouwde en had daarnaast 2 of 3 uit gebied die meeschouwde dwars door de polder met de polsstok en dan kijken of dat iedereen zijn plicht van het onderhouden gedaan had. En als je dat niet gedaan had dan kreeg je een boete, vijf gulden of zo. en dan moest je het als nog doen. En het gebeurde dus dat je buurman je een boete gaf. En dat gaf vroeger vast wel eens scheve gezichten, maar dat heeft toch eeuwen lang goed gefunctioneerd. Maar dat kan niet meer, degenen die bestuurt, die de verordening vaststelt, mag niet meer handhaven, dat schijnt iets nieuws te wezen en daar is een engelse term voor die ken ik niet zo goed, maar de wetgever moet niet de handhaver zijn. Dus als je bestuur bent en je stelt de verordening vast dan moet je hem eigenlijk niet ... dan moet een ander toezien op de naleving. En dat gebeurt nu dus ook, bestuurders zijn geen schouwmeester meer. Dus ik ben geen schouwmeester meer. Maar dat geeft niet want ik weet wel hoe het is gegaan. Maar vroeger als je iemand er op aansprak dan was de voorwaarde dat je je eigen zaakjes goed op orde had. Anders heb je

geen recht van spreken. Dat was een voorwaarde, anders werkte het niet. Nu zijn het vaak ambtenaren die de handhaving doen, en daar wordt toch anders tegen aan gekeken. En het wordt ook niet makkelijker gemaakt, we hebben nu net een nieuwe keur vastgesteld waarin precies staat hoe er dan onderhoud gepleegd moet worden, dan wordt het ook niet makkelijker gemaakt. Vroeger was het zo die sloot moest schoon wezen, als je aan het begin van de sloot staat dan moet je het einde kunnen zien. dus netjes afgesneden en de sloot moest schoon zijn. Maar dat is nu dus niet meer zo, er mag wat blijven staan want dat is beter voor de plantjes dus wat zeggen we nu, als die sloot maar breed genoeg is, en er is minimaal een doorvoer van 2 meter dan is dat voor de afvoer geen probleem, dan mogen er best wat stukjes riet blijven staan. Dus wat is dan de grens, dan moet je dus bijna met de duimstok aan de gang dus dat werkt ook niet. Als die sloot schoon moet zijn, dan is schoon of is ie niet schoon. Nu krijg je van die discussies van ja, is dat nu 10 procent of is het meer of minder wat er staat. Dus het wordt een stuk lastiger. Dus het was vroeger wel wat makkelijker. Iets rechtlijniger

Twee jaar geleden hadden we de discussie, bagger en maaisel op de kant. In de oude keur moest het tenminste veertig centimeter uit de insteek. Dat is waar het talut begint en het water ophoudt. Soms kant dat maar meestal werd dat niet gehandhaafd, daar werd nooit naar gekeken. Nu in de nieuwe keur moet het maaisel 75 centimeter uit de waterlijn, maar hoe moet dat? Hoe reken je dat? Wat gebeurt er in de praktijk, de bagger en het maaisel wordt gebruik om de oever te herstellen. Dat is gewoon de praktijk. Maar wat zeggen ecologen, ja die planten en die bagger dat is bemesting van het talut en volgens de mestwetgeving is bemesting van het talut en dat mag niet. We streven er naar de talutten zo schraal mogelijk te houden. Als je de oever hersteld met bagger, dan bemest je en het is slecht voor de waterkwaliteit, want als het bagger in de sloot spoelt vervuult. Ik heb wel eens geroepen, maar waar komt die bagger dan vandaan. Dus als je een muskusrat hebt die een gat graaft in de oever je gebruikt die bagger om dat gat op te vullen dan mag dat niet. Met de mest wetgeving is het zo want die 40 centimeter komt niet uit lucht vallen, dat is vanuit de mest wet dat je niet de laatste 40 centimeter niet bemesten. Dus de bagger is ook bemesting en mag niet op die 40 centimeter. Maar die bagger beland daar op een hoop en mag daar niet blijven liggen en dat is een kostenpost of het mag maar 14 dagen blijven liggen en kan je het niet verwerken in die tijd. En dat terwijl je het in het herstel van de oever kwijt kan. Daar maak ik me in het bestuur nog wel eens druk om.

Het onderhoud is voor de afvoer, en dat kun je over het algemeen goed overbrengen. En het andere is de diepteschouw. En er zit nogal wat bagger, er is weinig gebaggerd in de afgelopen jaren. Er zitten nu in de middelpolder ook bijna geen agrariers dus de sloten slibben dicht. Het is de bedoeling, want we hebben een diepteschouw eens in de acht jaar, dat we zelf de hoofdwatgang diep houden, dat de ingelanden dat ook gaan doen. Dan krijgen ze een jaar van de tevoren een brief en hebben ze een jaar de tijd om het in de eigen planning op te nemen. Maar daar zitten nog wel wat haken en ogen aan vast. En het is waarschijnlijk een behoorlijke kostenpost waar je mensen mee opzadelt. In theorie is het geregeld, maar in de praktijk moet nog maar blijken of we dat zo handen en voeten kunnen geven. De ingelanden heeft een onderhoudsplicht. Kunnen we notarissen zover krijgen dat ze de verplichtingen die er op rusten aan de kopers door vermelden of kunnen we bij het kadaster bepaalde verplichten kunnen registeren. Dat scheelt een hoop trammelant.

Er moet wat aan de bagger gebeuren. Ik heb de illusie niet meer dat je in gebied alle problemen kunt oplossen maar je moet je peil kunnen blijven handhaven. Ook bij een beetje wateroverlast. Dus je moet maatregelen bedenken met elkaar om dat ook te kunnen. En soms moet je maatregelen treffen die vervelend zijn. Maar ja dat moet dan eventjes. Meer ruimte geven aan het water. Ook overstorten speelt een rol, de waterkwaliteit. In amstelveen is ruim gebouwd met flinke waterpartijen dus misschien valt het voor wat betreft berging wel mee.

Uiteindelijk heb je toch de zorg voor bepaalde dingen en uiteindelijk ben je er ook verantwoordelijk voor, dus uiteindelijk bepaal je toch wat er gebeurt. Maar ik vind dat je goed moet luisteren naar de mensen om je heen, ik heb de wijsheid ook niet in pacht en zij ervaren de problemen, dus daar ga je aan werken. Maar die keuze moet je ook naar buiten toe ook verdedigen daar moet je ook helder in zijn.

Men wil de boetes ook weer bij de schouw invoeren. Maar daarmee is het probleem niet opgelost. Boetes gebeuren nogwel in de waterkwaliteitssfeer, maar je kan veel beter om de tafel gaan zitten en het probleem oplossen. Als je mensen met kennis kunt activeren van hoe ze het probleem zouden kunnen oplossen dan heb je daar meer aan.

Grondwateroverlast in kaart brengen dat zou ik heel fijn vinden. Is baggeroverlast een probleem of zijn het enkele die dat roepen en de overstortproblematiek in het stedelijk gebied, dat zijn de drie belangrijkste punten. Ervaren mensen de overstorten ook als een probleem.

Bodemdaling, dat is verschillend, als je in het bovenland in het niet uitgeveende gedeelte verlaagd dan gaat het sneller, want dat is puur veen, maar in het stedelijk gebied denk ik dat het meevalt. Langs de dijk is dus een kwetsbaar gebied.

De communicatie van het waterschap kan altijd beter, maar we hebben een nieuw hoofd communicatie maar het werkt nog niet echt goed, er zit nog geen lijn is. De communicatie is toch wel een beetje een zorgkindje, maar communicatie heeft wel prioriteit binnen het waterschap en ons dagelijks bestuur omdat je merkt dat er dingen niet goed gaan. Maar wat er nu precies fout gaat dat weet ik niet.

Interview 3

Wij zijn aannemer van DWR, vooral voor de zomerschouw. Wij krijgen daar een bedrag voor. Wij vinden het zo belangrijk, dat wij denken dat we het veel beter kunnen dan het waterschap. Vroeger was het vrijhouden heel belangrijk bij het waterschap. Maaiboten erin, vrijhouden en ze keken nergens meer naar. Gelukkig is dat veranderd. We denken nu ook aan ecologische stroken langs het water, waterkwaliteit waar we het nu heel veel over hebben, waterplannen, waterberging, gebiedseigen water, noem maar op. Ik doe het werk met twee jongens van een aannemer. Het is leuk werk. Ik heb het beheer van de bermen er ook bij, die grenzen aan de waterlopen, dat is alleen maar een voordeel. Vandaar de contacten met Waternet, ik heb dit vier jaar geleden overgenomen. Het gaat over alles, het baggeren, schouwen, ik ben het aanspreekpunt als het gaat om uitvoering, in de hele Middelpolder. Ik ben daar ook nog geboren. Met de mensen van DWR heb je heel veel te maken, wekelijks. Als je wat ziet, aan een dijk bijvoorbeeld, dan is het even een belletje, gaan we samen even kijken.

De Middelpolder is binnen de rook van Amsterdam, het is ingericht als groengebied, dus recreatief, het blijft een polder, afgezien dat ik er geboren en opgegroeid ben, het is een prachtige polder. Je ziet het niet zoveel meer, zo kort bij de bebouwing, met de rechte kavels, de uitgeveende polder. Je hebt bovenland en uitgeveend land. Het is uniek voor de omgeving denk ik. Omdat het groengebied is, is het uniek. Het bovenland is nooit uitgeveend. De boeren stoppen ermee, nu zin het vooral hobbyboeren. Het is ook belangrijk voor de woonwijken, van daaruit zijn er allemaal doorgezichten. Maar ook ruiterspaden, die lopen de wijk in. Het heeft voor mij emotionele waarde, het is een polder zoals je ze nog weinig ziet. Je merkt het ook, heel veel mensen uit Amsterdam voor recreatie, zondags is het heel druk. Het heeft al die facetten van de polder, de ringvaarten, de tochtsloten, zuivering, gemaal. Ik ben er altijd mee bezig geweest, het is een heel specifiek stukje voor Amstelveen. En voor Buitenveldert ook, meer dan voor Bovenkerk.

Toen ik een jaar of 6, 7 was, dan waren we de hele vakantie in de polder: de boeren helpen, of we liepen in de polder. Als het in de zomer warm was dan was het 's avonds een koor van kikkers. Toen het zuiveringsstation een open verbinding had met de Amstel werd het allemaal vervuild, je zag geen zwanen en kikkers meer. Nu is dat allemaal goed geregeld, het Groengebied is dat aan het inrichten, en dat komt allemaal weer terug. 's Winters: duizenden smienten. Vroeger hadden we ze in de polder, als je keek stonden daar zes lepelaars en daar tien, maar dat is jaren niet geweest. En nu, ik zie daar wat zitten, en daar, het zit vol. Dat heeft wel wat, dus vandaar een beetje die binding met de polder. Ik heb nog een stuk grond in de polder, met hobbyduiven. Iedere ochtend, avond en weekend ben ik daar. In mijn flat ben ik eigenlijk alleen om te eten en te slapen.

Vroeger werd het peilbesluit genomen na goed overleg met boeren en gemeente. Nu er bijna geen boeren meer zijn in de polder, zou je er rekening mee kunnen houden dat je meer naar natuur gaat, wat natter, meer dan dat je echt rekening met de melkveehouderij die er bijna niet meer ziet. Vroeger was het altijd middelen. Voor nu, zeker voor het uitgeveende gedeelte, is er volgens mij al een keus gemaakt om er meer natuur aan te geven: dus hoger waterpeil, meer open water, kikkerpoeltjes. Eigenlijk is die keus

gemaakt, ik vind een hoger peil prima. Vroeger was een bepaald waterpeil nodig voor de boeren. Maar nu, de machines worden steeds groter; moet dat allemaal wel? Voor zo'n kleinschalig gebied denk ik, kies meer voor natuurwaarden, de boeren stoppen er mee. De boeren kunnen meer hobbyboeren zijn. Ik vind dat zij een subsidie mogen krijgen om het gebied te gaan beheren op de manier zoals het hoort. Je kan niet voor allen het goed doen: de heemparken in Amstelveen zijn gebaat bij hoog water, de bewoners van Amstelveen willen natuurlijk droge voeten. Je kunt niet voor iedereen een ander peil. In de polder is het peil wel eens zo laag geweest dat mensen zich zorgen begonnen te maken over de houten palen onder hun woningen. Dat is zorgelijk, maar ze willen ook weer geen natte voeten; dan moet je een heel verstandig peilbesluit gaan nemen. De laatste vijftig jaar is het wel 15 centimeter gezakt, zo uit mijn hoofd, het gaat steeds naar beneden. Nu kun je misschien wel omhoog. Het is al jaren een strijd tussen gemeente, boeren en waterschap. Iedereen heeft er belang bij: boeren voor de bedrijfsvoering, bewoners voor de palen onder de huizen, voor de parken en de afwatering, best moeilijk hoor.

Water heeft veel met de natuur te maken: watervogels, vissen. Maar ook veel recreatie: in de ringsloten en tochtsloten barst het van de vissers. Het heeft allemaal te maken met waterkwaliteit. De veehouderij gebruikt bijna geen water meer uit de sloten. Vroeger wel, maar dat is niet meer, de onttrekking van het water is miniem. Ik heb te maken met beslissingen over het water toen het Groengebied er kwam. Dat is een samenwerkingsverband tussen gemeenten, het rijk heeft het ooit aangewezen als een groene lob. Het heet groengebied Amstelland. De natuurwaarde wordt heel hoog, en dat heeft met het water te maken. Zo belangrijk is water: de polder kan niet zonder.

Ik wil, ook vanuit het oogpunt dat we als gemeente Amstelveen belang hebben, wil ik graag betrokken zijn bij beslissingen over water. De inrichting van de wijk is gericht op de polder. Wandelen, recreëren. De gemeente Amstelveen doneert jaarlijks een bedrag, ongeveer 300.000 euro, aan het groengebied. Of ik dat nu specifiek doe, ik zit in de afdeling beheer, maar de gemeente wil daarin meedenken. We willen meepraten over de inrichting en hoe het aansluit op de woonwijk. De hele wijk is ingericht op het groengebied, dus heel belangrijk. Ook als persoonlijk betrokkene, die vaak in de polder is, en er grond heeft, wil ik erbij betrokken zijn: het heeft toch ook te maken met hoe het grondwater daar wordt. Ik denk dat iedereen die daar woont er wel bemoeienis mee wil hebben, of in ieder geval geïnformeerd wil worden en gehoord wil worden. Als het ingrijpend is voor mensen, dan zal een informatieavond goed zijn: wat is het plan, wat kunt u verwachten, wat houdt het in voor u, wat heeft dat voor gevolgen? Bijvoorbeeld, als je besluit het zomerpeil het hele jaar aanhoudt, kunnen boeren dan in het voorjaar het land op?

Bij ons in de gemeente wordt er overlegd als er probleempjes zijn, met de bewoners. Ik denk dat Waternet heel goed een plan kan maken waarbij aan iedereen gedacht wordt, of iedereen tevreden is dat is nog een andere vraag. Als je aan iedereen vraagt om mee te denken, dan denken de mensen dat ze mee mogen beslissen, maar dat is niet zo. Ik maak het vaak mee, met inspraakavonden, er zullen best mensen zijn die er verstand van hebben, maar de meesten niet. Kom eerst met een plan, en laat mensen daarna meedenken. Anders krijg je hele rare toestanden. Communiceren kost een hoop tijd, en

geld. Het praten eromheen is dan even duur als het plan zelf. Mensen moeten wel de indruk krijgen dat het plan beïnvloedbaar is door goede argumenten. Ik denk dat Waternet dat heel goed kan. Gewoon een briefje naar de mensen: dit zijn we van plan; kom naar een avond, kom kijken. En als je er daar niet uitkomt, dan kun je altijd nog met mensen apart spreken, om de gevolgen uit te leggen.

Ik vind Waternet veel te groot. In het verleden was hier Waterschap Amstelland en Vecht. Nu is het zo verschrikkelijk groot. Dat is niet goed voor de mensen buiten. Misschien heb ik het helemaal mis. Vroeger wist je wie er aan het gemaal was, wie buiten liep. Je kende elkaar. Nu gaan ze alles schiften, de mensen kennen elkaar niet meer. Ze hebben een afdeling beleid, planning, uitvoering, enzovoorts. Dan is het minder herkenbaar voor de mensen van buiten. Het is heel anders, en ik weet niet of dat goed is, als het bedrijf heel groot wordt, en het gebied heel groot ... Vroeger kon je afspraken maken die duurzaam waren, je wist wie de mensen waren en daar kon je zaken doen. Amsterdam heeft altijd al een beetje willen fuseren: DWR heeft eigenlijk het waterschap overgenomen.

Interview 4

Gebied is als je hier geboren en getogen bent en op de boerderij gewerkt... het open gebied je was er bij betrokken... ook water staatkundig... je kijkt naar de de lucht je kijkt naar de regen je houdt van het vee dat in de polder loopt dat nu helaas bijna verdwenen is... vroeger waren er wel dertig boeren die molken nu is er nog 1 boertje die nog melkt en verder is het natuurgebied..met wat vee er in. Verder groot deel ingericht als noord hollands landschap met zijn functie gericht naar de mensen die in de bebouwing wonen die een vrije loop in het gebied hebben en als er niet geboerd wordt is dat de uitkomst anders verpauperd het helemaal maar we zijn nog wel blij met het open gebied dat hier is gebleven. En dat je hier mag wonen en je werk mag doen.

Hart ligt bij de waterstaatkundige pijlen. Erg betrokken bij de dingen die om je heen gebeuren (bestuurlijk) en werd gevraagd door mensen uit de middelpolder om bij de schouw te komen. Is 35 jaar schouwmeester geweest. Ooit gekozen in Drecht in Vecht en later in Amstel in vecht. We hebben een mooie tijd gehad en je dacht mee om de dingen. Met de periode van Drecht en Vecht werd je ook ja als werken in de polder moesten gebeuren kwamen ze naar je toe, en ging je kijken en gaf je als het kon fiat. Maar nou is het zo grootschalig de mensen uit het gebied worden niet meer geraadpleegd en ik heb het idee dat het van hogerhand komt. En dan kom je in de polder en denk je wat is hier nou gebeurd...die betrokkenheid dat moet je aanvaarden... het zal de tijd wezen.

Ook de oud collega's van Drecht en Vecht hebben ook moeite dat het nu zo heel groot is. Je was er ook veel meer bij betrokken en je kende het aanspreekpunt bij het waterschap. Die mensen die voelen ook met je mee. Als het nu echt boeren land was dan moet het peil naar beneden want het moet bewerkt worden maar dat speelt nu niet meer zo maar dan gaan we nog meer dalen. Dat wordt nu ook onderkend hier en daar. Kijk als ik een boerderij had dan zou ik zeggen dat water moet naar beneden want ik moet er vroeg op kunnen maar dat speelt niet meer in de polder moet je dan het peil dan nog naar beneden halen...ik weet het niet. En ik heb vooral behoefte dat er naar gekeken wordt naar de gevolgen voor de bebouwing. Amstelveen Cassalaan oude bebouwing ook last van fundering ook de langs de amstedijk. Deze zomer echter gepiekerd de inlaat bij de a 9 met een knappe pijp en geeft dus knap water. Maar wat gebeurt er dan de benedenpolder vraagt ook veel en wordt veel gebruikt er ging veel naar de benedenpolder die kon dat niet aan en dan storten wij evengoed naar beneden. En dat ging knap, kwamen de sloten ook droog te staan.

Maar ook omdat er te weinig water in de sloten staat omdat de diepte beperkt is. Er moet een diepteschouw komen, en die moet goed aangepakt worden dat mensen mensen in de dijksloten goed water hebben vanuit de ringsloot. Want het is nu allemaal bagger in de polder. Ik heb boeren gehad die kwamen met het verhaal dat ze geen water in de sloot hebben. Die hadden wel de zijkanten goed afgesneden het ziet er keurig uit, maar je moet de slootjes uitbaggeren. Vroeger werd de sloot afgezet en met de hand uitgebaggerd en de bagger over het land gebracht als meststof maar dat speelt niet meer. De baggerspuit moet de polder, door de hele polder. Tenminste de bovenpolder. Ik heb aan mijn burens gevraagd of ze meewerkte aan de baggersluit maar wilde niet mee werken want ze wilde de bagger niet op het land hebben. Maar de keur is er toch niet voor niets, want daar staat keurig de diepte maar wat nou als die diepte er niet is? Dan is de keur niets waard. Ik heb

zelf ook jaren meegeschouwd. Vroeger was de polder veel kleinschaliger was de druk veel groter naar de ingelanden dan nu. Nu zijn er momenten dat je denkt in het voorjaar van is het er nog niet uit. Omdat er geen druk meer wordt uitgeoefend. Ik heb het zelf meegemaakt met mijn burens dat de halve sloot dicht zat en dat het een klein jaar duurde voordat ze het eruit hadden gehad. Dus er moet meer druk worden uitgeoefend want het is wel in het algemeen belang.

Het onderhoud, ik weet niet waarom het niet meer gebeurt, vroeger waren het allemaal (mijn vader, mijn grootvader) hadden ze allemaal landarbeiders en die gingen allemaal sloten baggeren en dat ging dan door de mest en op het land maar die functie heeft nu ook niet meer. Het is allemaal een effe makkelijker geworden bij de mensen.

Het is een heerlijke polder om in te wonen, het heeft wel wat voor mij. Ik ben erg verbonden geweest met de agrarische mensen en die mensen die in uit buitengebied wonen maar met zo'n amstelveen met de hele benedenpolder hebben volgebouwd daar heb je niet zoveel contact mee. De mensen zijn daar niet zo in geïnteresseerd. Contacten zijn heel belangrijk, op allerlei gebied. Gelukkig ook goed contact met de burens. De nieuwe mensen sluiten zich een beetje op, die open samenleving het gaat wel minder worden.

Doe veel aan recreatie in het gebied, veel fietsen en wandelen. Er zijn veel fietspaden bijgekomen mooie fietsroutes en voor wandelen ook. Vroeger was het slechts 1 weg langs de Amstel en nu is de weg aangeplemd met een mooie beschoeiing en wandelpad. Groengebied amstelland doet ook wel wat goed

Ik heb nog een probleem, dat is het distelprobleem in de polder, dat is enorm. Er is veel wildgroei van distels in de polder en die zaaien uit en die komen overal op het land. Dat komt ook wel door het slecht onderhoud vooral vanuit de natuurgebieden die ze aangelegd hebben de voorzieningen. Ik heb meegemaakt tijdens een wandeling bij het Kalfje bij de molen dat ze aan het maaien dat ze de distels niet mee maaide omdat de mensen die mooi vinden... moet je er eens met korte broek in lopen. En vroeger waren er distelverordeningen maar die worden niet meer gehandhaafd, ik weet niet eens of Amstelveen die er nog is.

Ik heb hier nog wat vee lopen, maar ik loop altijd met een stekelentrekker mee en als ik er eentje boven de grond zie dan trek ik hem eruit. Want het eet geen beest Maar als ik aan de andere kant van de sloot bij de burens zie... daar wemelt het van de stekels. De burens zijn toch een beetje van de makkelijke trend. Riet is geen probleem, dat speelt niet in de polder, een beetje bij de dijk, maar dat zuivert het water ook nog wat. Van de zomer was het juist goed voor het vee, want het riet zuivert een beetje, dat baggerwater drinken ze niet.

Maar als ze het peil echt gaan verlagen, die diepteschouw daar moeten ze echt wat mee. Dat is al een jarenlang probleem Ik krijg klachten dat de sloten droogstaan maar het water kan niet bij het huis komen. En de drooglegging van de funderingen, dat we steeds dieper gaan.

Ik heb verschillende keuren, zoals deze van 1937 van de middelpolder... waterstand was - 2.10 nap. Begin 1900 was het -2.00. Nu wordt er in de polder in de winter op -2.45 bemaald. Dan zit je dus 45 cm beneden het peil van zeg maar 1920 en wat doet dat met

de funderingen van de gebouwen die er toen stonden. Dat is mijn grote bezwaar. Daar moet na gekeken worden voor de toekomst voor ons nageslacht wat er met die gebouwen gebeurd. Daarom zou het mooi zijn als de peilen om die gebouwen omhoog getrokken zou worden. Want wat is er mooier als het een mooie boerderij is die behouden blijft en vervallen raakt, door eventuele ingrepen door de mensen.

Kijk dat het buitengebied naar beneden gaat als erop geboerd wordt naar beneden gezet wordt is logisch maar als er niet meer op geboerd wordt, laat het dan maar zo.

De polder wordt echt niet meer specifiek agrarisch gebruikt, de buurman particulier heeft wat vee rondlopen maar hij wist niet hoe te beweiden dus ik heb er voor gezorgd dat een ander er wat vee op laat lopen. Ze zijn er niet in geïnteresseerd, ze zouden er liever een woonhuis opzetten maar het gebied moet open blijven dus daar hebben ze geen kans op. Al speculeren ze op de toekomst, maar dan zijn zij er ook niet meer. Nee ik vind het jammer dat er echt geen grote boer meer zit in de polder. Dat je zegt daar loopt vee, wat is er mooier voor de mens als ze vee zien lopen. Dat er vee naast de woning loopt, dat wordt vaak gefotograafd en de mensen zitten naar de teevee te kijken wat dat betreft wordt je meer een toeristische attractie.

Na de keur (dat is de goedkeuring) mag het peilbesluit pas worden uitgevoerd. Ik ben erg zuinig op de keuren en als ze ze later op het waterschap willen hebben dan komen ze maar halen voor het archief. De diepteschouw geeft aan dat er 70 centimeter water onder de sloot moet staan (dat is in de sloot). Kijk als er 40 centimeter onderstaat is dat ook al knap maar er staat helemaal niets meer onder op dit moment. Vroeger voeren ze met de praam met mest naar het land en dan moesten ze het wel diep houden maar nu kom je er echt niet meer doorheen.

Ook hiernaast bij de buitenplaats 's winters vallen al die bladeren en dat wordt allemaal bagger. Er moet om de zoveel jaar gebaggerd worden maar het gebeurt niet. Bagger komt van onder het land vandaan, onder druk van het land en drukt de sloot omhoog. Maar je kan er ook niet teveel uithalen anders zakt het land weer in.

Ik wil graag dat het gebied wordt open gehouden. Er zijn nu maatregelen dat het nu open moet blijven. Ook vanuit de overheid. Persoonlijk ben ik er blij mee, want als er gebouwd mag worden krijg je een lintbebouwing langs de amstel en gaat het open gebied weg. Als er gebouwd mag worden dan ga ik vanzelf ook een keer verkopen als er geld op tafel moet komen dan verkoop je maar een stukje land en komt er weer een huis op. Ik vind het wel goed dat het open blijft, want hierachter is al veel bebouwing. Het is goed dat we hier een groene lob hebben. Het is geweldig dat we hier zo op de molen kijken. Ook deze molen ligt trouwens een halve meter boven het watervlak. Ook die polder is gezakt. We zijn gewoon bezig ons land te verlagen. Vroeger begon het met vervening. Maar ook het bovenland gaat ook naar beneden, dat is gigantisch. Vroeger stroomde de amstel op het laagste gedeelte en vloeide het water af in de amstel, maar door de drooglegging kreeg je inklink en ging je zakken, kwamen er sloten, gingen we weer zakken.

Hoe sneller het je gaat ontwateren hoe harder het veen zakken gaat. Je krijgt de scheuren in de zomer en die herstellen niet, nooit. Ik heb plekken gezien dat de scheuren er in zaten dat je dacht jongen zet het nu onder water of zo hoog mogelijk, laat het tot de rand komen, het draagvlak kan het hebben. Maar er wordt zo strak aan de keur gehouden, je

kan de machinist niet meer aanspreken. Vroeger als je een bui zag hangen dan ging je al voor malen. Nu komt het pas het water bij het pijltje staat en dan gaat de computer pas malen.

Ik ben er zo bij betrokken dat als er een wolkbreuk is of wateroverlast ik zit zo in het gemaal. Kijken en de boel weer droogleggen. Maar andersom ook, als het tekort aan water in de polder is en het bezwaar is ook deze zomer dat ze beperkt op dat peil bemalen als ze in de benedenpolder meer water willen hebben dan worden de sluisen opengezet en dan gaan wij ook naar beneden. Het peil wordt niet flexibel gehanteerd. In de zomer kan het water makkelijk 5 centimeter hoger blijven, dan heb je een buffer ook als de benedenpolder water vraagt. Dan kom je niet onder het oorspronkelijk peil. Laat het dan maar 5 centimeter hoger staan in de zomer maar als je het vraagt, het gebeurt niet.

Ik hoop dat het gebied goed beheerd blijft, dat ligt bij de eigenaren en dat moet je niet afschuiven op een ander, we hebben onze eigen verantwoording in het gebied. Als het uit de hand loopt dat de overheden zeggen he, wat gebeurt daar, dat kan ik me wel voorstellen. Ik vind dat we als waterschap wel de taak hebben ten aanzien van de waterhuishouding en ook ten opzichte van de diepte van de sloten dat de sloten op peil blijven en dat we geen droogligging hebben in de zomer dat vind ik een taak van het waterschap, dat moet het waterschap regelen. De mensen uit het gebied moeten wel luisteren naar de stemmen uit het gebied van de mensen die er echt bij betrokken zijn... we hebben het waterschap niet voor niets. Vanuit het waterschap moet er wel geluisterd worden naar de ingelanden en vooral naar de mensen die er echt bij betrokken zijn en wel wat verstand van hebben. Kijk er zijn ook burgers komen wonen die natte voeten hadden in de achtertuin en toen zijn we wezen kijken maar het probleem was dat er geen sloot gegraven was achter de huizen dus het water kon helemaal niet weg. Die moet het afvoeren. Want als je langs de dijk loopt... de dijksloot er is bebouwing gekomen dan wordt de sloot gedempt maar de amstel blijft altijd druk van onder uit houden water komt dan meestal naarboven achter in de huizen. Mensen vergeten achter de huizen een sloot te maken... maar het water moet toch ergens blijven.

Ik heb praktisch geen contact meer met het waterschap, enkel nog wat met de mensen die vroeger in amstel en vecht zaten, die weet ik nog wel te vinden. Maar die zeggen zelf ook, ook wij hebben er weleens moeite mee, want het loopt niet meer zoals vroeger. dus dat vind ik moeilijk, ik zou wel willen dat het verbetert, ik heb het gevoel dat als je iemand aanspreekt dat die zich verschuilt over een ander die boven hem staat. Ik heb het gevoel dat de directe betrokkenheid weg is.

Ik zie weinig voorlichting. Ze zullen best hun best doen de mensen die er zitten. Ik weet nog dat ik met de eerste schouw de polder in ging, je bent betrokken bij de polder. Lieten ze me over een plank lopen die ze hadden doorgezaagd ik moest de waterdoop hebben. Nou ben je polder meester zeiden ze tegen me. Nu zak je in de prut. Kijk de bodem zit er wel in maar er zit een beetje veel prut in.

Ik denk dat het voor de natuurmensen ook goed is dat er meer echt water in de sloot komt, ook voor de beesten, ook voor de visstand en voor al het gevolgde dat er in zit. Echt water is niet vermengd met prut, met bagger, dat de bagger boven komt drijven. Hier achter is het allemaal natuur. Ik weet niet wat zij willen, dat wordt allemaal beheerd

door noord hollands landschap dat is een samenspraak tussen noord holland landschap en waterschap. En hier in het bovengebied is ook wel een 40 hectare noordhollandslandschap, waar ze pas met juni op mogen komen. Dat heb een boer, die maait het een paar keer in het jaar. Maar dat verarmt ook als agrarisch gebied, het verpaupert op het end. Maar het krijgt wel zijn natuurwaarden, want we hebben dit jaar voor het eerst hier naast mij in een boom een lepelaar zitten broeden. Kijk ik vind het mooi de natuur, er zijn enkel wat teveel kraaien en ganzen. Ganzen lopen hier en daar ook uit de hand, er komen er ieder jaar weer wat bij en er wordt nooit meer wat afgeschoten. Vroeger werd er wel wat afgeschoten. Maar ja als je de mens zijn gang liet gaan kreeg je ook een bevolkingsexplosie maar dat heb je nou met de ganzen. Want hier in de ronde venen ook, want ik heb ook percelen gezien dan zegt je daar zitten er wel 1000 en die komen dan uit de plas vinkerveen en die gaan dan lekker op de nieuwe wei van de boer zitten vreten en er komt geen koe meer en het gewas is naar de knoppen. Kijk populatie moet je houden maar hij is een beetje te groot geworden. Reguleren. Kun je ook best samenwerken met natuurmensen maar het moet wel in evenwicht blijven. Kijk het verschrikkelijk mooi als je een haas ziet en een lepelaar en ooievaars echt schitterend maar het moet in de hand worden gehouden. Het is net zoals met de mens. Ze moeten maar voor de ganzen een pil uitvinden.

Ik zou zeker bij de planvorming betrokken willen worden, een kleine inspraak. Kijk wat voor een inspraak heb ik? Ik vind het als fijn als... kijk de mensen hoeven het niet altijd met je eens te zijn, als ze maar naar je luisteren. Als ik met mensen aan de tafel zit dan wil ik ook luisteren. Daar begint het mee. Ik denk dat het het grootste goed is, luisteren. Want we kunnen wel opstandig worden...dit moet gebeuren, dat moet gebeuren, maar we moeten het wel met elkaar doen en dan moeten we beste van maken. Niet alleen je eigen belang speelt mee ook het algemene belang heeft toch wel de boventoon. Je mag best voor je eigen spul opkomen dat doe ik ook voor de boerderij hier, daarom zeg ik ook wat gaat er met mijn gebouwen gebeuren als het hier naar beneden gaat? En verbladeren zegt ook dat is heel belangrijk als je wat meer water om je boerderij heen komt maar wie moet ik daarvoor benaderen en ik heb het er wel neergelegd maar daar moet naar gekeken worden en er kan echt wel wat gespeeld worden met het boerenbelang, maar dat speelt hier niet zo. En ik sta open voor de mensen die beleid maken, maar het algemene belang speelt bij mij boven het eigen belang. En mensen komen nog steeds naar mijn toe. Deze zomer nog kwamen, planten en bomen ze nemen ontzettend veel vooral met zo'n droge juli maand, maar de beheerder van het gemaal heeft er geen grip meer op. En toen kwamen de hoosbuien en toen stond het gemaal meteen te malen en toen zei oo ze malen meteen dat mooie water uit de polder en een dag later trok de benedenpolder het water hier uit de polder en storte het meteen weer er onder. Dan kan ik kwaad worden dan wordt ik echt een beetje opstandig, dan denk ik dat goeie water gaat weg, dat zuivere water, het water dat de tuinder opvangt in zijn basin om zijn planten te bevloeien en als het peil weer gezakt is halen ze het minder goeie water uit de amstel weer in de polder terwijl het goede water de amstel in gepompt werd.

Ja, ik weet wat er speelt in de polder. Ja de nieuwe mensen die weten niet eens wat een schouw is, de nieuwe mensen zouden een voorlichting moeten krijgen als ze hier in het buitengebied komen wonen. Wat er waterstaatkundig in een polder speelt, wat hun rechten en plichten zijn. We hebben het met de schouw meegemaakt, de boeren zorgen wel dat de sloten geschoond waren, maar die burgers... wat is dat?? Ik heb er een gehad

bij wie we kwamen opschouwen en toen stond er een keertje een bord in de sloot met daarop ik ben klaar. Ik vond het heel fijn dat ik dit kon spuien. Dat er naar me geluisterd werd. Wat er meegedaan wordt, ik hoop het goede, al is het maar een klein beetje. Maar vooral die diepteschouw hier in de polder dat die in het najaar echt wordt meegenomen. Dat de schouwcommissie er goed op gewezen wordt, want het komt er niet van dat de schouwcommissie overal de sloten gaat peilen, daar hebben ze de tijd niet voor. Ze kijken vanaf de weg en zien de sloot is geschoond, maar de bagger he.

Interview5

Ik woon hier sinds 1979. Het gebied betekent heel veel voor me: ik hou van groen en de natuur. Ik heb zeven jaar in zo'n blokkendoos gewoond en dat was afzien. Nu wonen we lekker dicht bij de natuur. Iedere dag zie ik de seizoenen, heerlijk daar. Ik hoop dat ze er heel zuinig mee omgaan, want het is nog een stukje ongerepte polder onder de rook van Amsterdam. Dat is zeer kostbaar. Ik leef om een eilandje, daar zit ik tussen de dieren en de natuur. Tijdens mijn werk zit ik tussen de mensenmassa's, en dan vlucht ik weer naar mijn oase van rust. Heel bijzonder, zo dicht bij Amsterdam, en nog zo groen, en bijzondere vogels. Een heel mooi stukje Nederland. Mijn dochter wandelt iedere dag met haar paard, een uur door de polder. Het uitzicht is heel mooi, ik ben vaak in de tuin bezig. Iedere dag realiseer ik mij dat ik een benijdenswaardig mens ben, zo dicht bij de stad, maar toch ver van de narijheid. Het is rust, natuur, en gelukkig nog een beetje een onbekend gebied. Wel wat fietsers, joggers, wandelaars, maar geen verkeerd toerisme.

Ik maak me ernstig zorgen over de hoogte van het water. Ik begrijp wel dat heel Nederland dat heeft, maar het staat bij mij wel aan de rand van het eiland op dit moment. In het begin van het jaar had ik het water in de kruipruimte staan. Dat is vanzelf gezakt, maar het is wel nat. Ik ben bang dat het echt naar binnenstroomt. Mijn gras aan de rand van het water is echt kletsnat. Het wordt bijna sloot, het water staat angstig hoog. Nu liggen er allemaal meertjes in het weiland achter mij. Als er veel regen is lijkt het met het water wat ongecontroleerd. Alsof ze denken: laat het maar lopen. Dat zal wel niet zo zijn, maar die indruk geeft het. En dan hou ik nog rekening met de meer dan extreem situatie die we nu (= half augustus) hebben. Maar het gevoel dat het water wel wat mag zakken heb ik wel. Het gekke is dat ik nu geen water in de kruipruimte heb, dus je kan er geen peil op trekken. Het asiel hiertegenover moet volgens mij drie keer per week leeggepompt worden, ik zie de pompauto. Met die klimaatverandering wordt het anders denk ik, daar moeten we wel klaar voor zijn. Het water in de Amstel vind ik soms ook zo hoog. Straks gaat het nog de weg over. Het is me de laatste jaren wel opgevallen dat het water vaker hoog staat dan voorheen. Ik denk dat de meeste mensen zich wel zorgen maken over de nattigheid, en dan moet de winter nog komen: als het nu in de zomer als zo is, wat moet het dan wel niet worden?

Ik zou willen dat er beter gecontroleerd wordt op de vissers. Ik erger me dood dat, als het gevoren heeft, en de vissen net weer tot leven komen, ze gaan vissen. Volgens mij wordt er niet gecontroleerd op visactes, er wordt ook 's nachts gevestig. Ik ben een dierenliefhebber, en dat is een prioriteit in het gebied ook. Ik zou willen dat ze er iemand op afsturen om te kijken of het verantwoord is wat er gebeurt. Ik heb het gevoel dat Amstelveen wel goed omgaat met de natuur. Ook heb ik het idee dat het goed gaat met de vogelstand, die wordt met rust gelaten. Aan de wegen mag wel wat gebeuren. Aan mijn straatkant, staan alle auto's die bij het tegenoverliggende moeten zijn aan de straat geparkeerd. Daardoor ontstaan kuilen, die steeds dieper worden omdat het vochtig is, waardoor ook de straat minder van kwaliteit wordt, die gaat afbrokkelen. Je krijgt ook een enorme modderpoel aan de zijkant van de straat. Ik heb het gevoel dat de sloten eens in de zoveel tijd uitgebaggerd werden, voor de doorstroming. Ik ben bang dat er

botulisme komt in de zomer, ik denk dat het belangrijk is dat het wordt uitgebaggerd, dat heb ik al een tijdje niet meer gezien.

Ik begrijp best dat het ook voor andere mensen toegankelijk moet worden. Ze zijn nu overal picknickplaatsen aan het maken. Dat stond ook in het bestemmingsplan, ook spartelvijvers en kanofaciliteiten. Het is minder ernstig dan ik eerst had gedacht. Ik maakte me zorgen over massatoerisme, terwijl dit juist een gebied is meer voor de rustzoekers, de echte liefhebbers. Ik was bang dat er veel mensen zouden komen. Dat klinkt natuurlijk een beetje egoïstisch, maar juist omdat je nog zo'n rustige polder hebt, moet je daar geen snackbarretjes en dat soort narigheid neerzetten, daar zou ik ech wel bezwaar tegen hebben.

Het gebied is belangrijk voor de dieren. We hebben heel veel hazen, die laten ze nu met rust, vroeger werd er gejaagd, dat ik hopelijk voorbij. Voor de dieren, die tussen de steden in de verdrukking komen, is het heel belangrijk. Er zijn ooievaars, lepelaars, echt vogels waarvan je zegt: ja, die zijn er ook nog. Dus dat moet in stand gehouden worden.

De boeren in de omgeving hebben ook wel respect voor de dieren en de vogels. Het is een kleine gemeenschap hier, en mensen spreken elkaar ook wel aan. Bijvoorbeeld, hiertegenover kwam zo'n stadsmeneer, die kocht kant en klaar een woning. Hij ging paaltjes in de berm zetten, en was in de weer met onkruidverdelger. Ik heb hem niet aangesproken, maar hij voelde zich wel betrap. Dat soort dingen worden hem niet in dank afgenomen, dat houden we wel in de gaten. Het zijn allemaal mensen die bewust met de natuur bezig zijn. Dat maakt juist dat het een stukje is dat door de mensen die er wonen gewaardeerd en in stand gehouden wordt. Ik ben lid van natuurmonumenten en van organisaties die meekijken met de overheid, dat er niets wordt geloosd enzo. Een tijdje geleden zijn er extacyvaten gevonden, dan maak ik me wel zorgen over de vissen en eenden.

Ik heb niet eerder te maken gehad met plannen voor waterbeheer. Waternet ken ik niet. Behoudens de rekening die ik betaal heb ik geen contact met ze gehad. Ik heb niet het idee dat ik een bijdrage kan leveren aan de planvorming, ik weet niet zoveel van water, behalve dat ik er middenin zit. Als ze polsen hoe de situatie is en hoe we dat ervaren, dan vind ik het prima om daar mijn mening moeten geven. Als er ingrepen of veranderingen komen, dan moeten ze daar bewoners van op de hoogte stellen, door middel van een brief. Als er dingen gaan gebeuren die op ons doen en laten invloed hebben, dan moeten we wel op de hoogte gesteld worden.

Interview 6

Ons gebied in de Middelpolder is een van onze vele reservaten in Noord-Holland, met zijn eigen mogelijkheden en handicaps. We hebben enkele jaren geleden een nieuw beheersplan laten maken voor het gebied; de hoofddoelstelling was weidevogels. Daarnaast ook een aantal andere doelstellingen, zoals water, rietlanden en schrale graslanden. Maar de hoofddoelstelling is weidevogels, omdat het een open weidegebied is. Er zijn gebieden elders waar ook veel weidevogels broeden, maar op deze plek is het uniek omdat het een van de weinige plekken is die is open gebleven; door de uitbreiding door Amsterdam en Amstelveen is veel open nat veenweidegebied verdwenen. Het is een van de weinige plekken in de stadsrand waar veel mensen genieten van de openheid met die vogels. Wat dat betreft is het voor ons een heel belangrijk gebied.

In ons beheersplan hebben we moeten constateren dat de problematiek met betrekking tot zo het water gecompliceerd is dat we daar niet veel aan konden doen. Wat dat betreft ben ik blij met dit initiatief van het waterschap, om aandacht aan die polder te besteden, want dan kun je misschien gezamenlijk een aantal knelpunten opheffen. Op dat moment hadden we de middelen en tijd niet om heel veel te kunnen doen. De waterproblemen hebben te maken met kwantiteit en kwaliteit: het peilbeheer en de waterkwaliteit. Die hangen nauw samen. Wil je leuke dingen voor de natuur doen, dan moet je daarop sturen. Maar dan moet je eerst goed onderzoek doen naar de situatie: de waterhuishouding, aan- en afvoer, en je moet goed kijken naar bodem en slib.

Ik denk dat je eerst moet kijken hoe de waterhuishouding precies in elkaar zit, en daarna kun je knelpunten oplossen en een aantal kansen grijpen. Er zijn een aantal zaken die beter voor de natuur zijn. Een ander peilbeheer, in de winter en het voorjaar wat hoger dan in de zomer, dat is een hele stap vooruit. Misschien kan het peil in de winter wat hoger, en in de zomer wat zakken, zodat je geen inlaatwater nodig hebt. Want het inlaatwater is het grote probleem in veenweidegebieden. Dat is gebiedsoneigen water. Een stabiel peil is al heel onnatuurlijk. Maar een omgekeerd peil is helemaal verkeerd voor de meeste organismen voor water en oevers. In de meeste polders is dat op dit moment zo. Bijkomend voordeel is dat je minder kantaftbrokkeling krijgt. Door de stoffen die in het inlaatwater zitten worden de veenkanten aangetast. Het veen verteert heel snel onder invloed van dat inlaatwater. Je ziet onzettende afslag op plekken waar het meeste water wordt langsgesleid. De Middelpolder speelt een grote rol bij de waterhuishouding van Amstelveen. Het inlaatwater gaat eerst door de polder en dan naar Amstelveen. Als je dat water gescheiden zou kunnen houden van de polder, dan zou dat een hele stap vooruit zijn. Binnen de polder gescheiden systemen. De slootjes die het meest geïsoleerd zijn, die bevatten de leukste planten, zelfs planten die met kwel te maken hebben. Als je de impact van inlaatwater zou kunnen verminderen dan zou je veel meer van die situaties hebben. Het inlaatwater is niet goed genoeg om allerlei natuurdoelen te kunnen halen.

Ik kom zelf alleen in het gebied als er problemen zijn. Dat is niet heel vaak, tussen de vijf en tien keer per jaar. Ik vind de openheid van het landschap het meest waardevolle. Er zijn een aantal recreatiegebieden tegenaan gelegd, je kijkt aan de ene kant tegen de stadswand en flats van Amstelveen aan, en aan de andere kant tegen de Amsteloevers met

de landerijen. De polder zelf, wat er nog van over is, dat is een heel gaaf gebied, oud, en met een lange historie, die kun je als zeer waardevol beschouwen. Als je daar rondloopt, dan krijgen we altijd van alle mensen die daar lopen en fietsen, want het is in feite de stadsrand, dus ook recreatiegebied voor de meeste mensen, te horen dat ze het zo mooi vinden, met lepelaars, ooievaars, grutto's; ze vinden het prachtig. Het bovenland, dat is het middengedeelte, heeft de meeste openheid, en dat vind zelf het mooiste. Vooral het verdichtte gedeelte in de zuid- en noordpunt, daar zit een rioolinstallatie, enzovoorts, dat is wel een minder gedeelte voor de polder. Door ons werk spreken wij nogal veel met boeren. Die zeggen dat het agrarisch bedrijf in de polder een aflopende zaak is. Er is nog een boer onder de 65 en die heeft ook al aangegeven over niet al te lange tijd te willen stoppen. De toekomst voor de boeren daar is problematisch; dat is eigenlijk overal in de stadsrand en in het hele veenweidegebied.

Ik kan niet beoordelen of er met het water in de polder veel veranderd is, omdat ik er nog maar vier jaar mee bezig ben. De afslag van het veen, het afkalven, baart me wel grote zorgen, want dat probleem heb ik veel groter zien worden. Ik neem aan dat het peilbeheer niet veranderd is, dan had daar wel over gehoord. Die paar mooie slootjes die er zijn heb ik niet zien veranderen in de laatste vier jaar. De rest is een bruine soep. De waterkwaliteit is in mijn ogen gewoon slecht, er is geen doorzicht, en waarschijnlijk een hoog gehalte aan voedingsstoffen.

In de projecten waarin we tot nu toe hebben samengewerkt met Waternet hebben we een aantal dingen samen bereikt, dat is heel positief. Op een punt was ik teleurgesteld, omdat de natuur erop is achteruitgegaan. Ik denk dat voor Waternet altijd een afwegingen gemaakt moet worden, tussen de wensen van betrokkenen, en met de financiële mogelijkheden. Ik heb natuurlijk allemaal wensen, maar begrijp wel dat dat een van de vele wensen is, en dat dat in een totaalafweging aan de orde komt. Zoals de planning in het verleden heeft plaatsgevonden, dat vind ik wel goed: alle partijen zijn gehoord, hebben hun wensen en visies uiteen kunnen zetten, en uiteindelijk weegt Waternet het af. Met een inspraakavond, en op de schriftelijke manier commentaar geven, en dan weegt Waternet het af. Ik ben het natuurlijk niet altijd met de beslissingen eens, maar ik denk wel dat dat proces op een serieuze manier door Waternet wordt opgepakt de afgelopen jaren.

Ik denk dat wat betreft de Middelpolder voor ons belangrijk is: wij kunnen veel willen met het water, maar wij hebben vanwege ons belang bij de weidevogels hebben we er ook alle belang bij dat de betrokken boeren niet snel uit het gebied verdwijnen vanwege de waterproblematiek. Dat heb ik al naar voren gebracht bij Waternet. We kunnen niet heel veel radicale maatregelen doen, we kunnen geen optimale waterhuishouding bereiken voor alleen die waternatuur, maar we moeten rekening houden met de weidevogels. Daar hoort agrarisch beheer bij. Als we het zelf moeten beheren, dat is financieel niet haalbaar, dus zijn we ook in de toekomst afhankelijk van agrarisch beheer. De belangen van het water zijn een afgeleide van de hoofddoelstelling van weidevogels. De andere doelen zijn minder belangrijk: alles wat je daar kunt bereiken is meegenomen, maar het mag niet conflicteren met de weidevogels. Stel dat het voor de natuur goed zou zijn om het hele gebied onder water te zetten in de winter, dan is dat voor ons niet

realistisch, want dan hou je geen boer meer over, en dus geen weidevogels. In de toekomst kan dat misschien veranderen, stel dat er geen boeren meer zouden zijn, dan moeten we dan de situatie opnieuw bekijken. De boeren die bij ons pachten zijn meestal wat ouder en hebben geen opvolgers. Dat wordt dus op termijn een knelpunt. Een paar kleine graslandjes beheren we zelf en de rest wordt verpacht. In het pachtcontract zijn de afspraken met de boeren over het beheer vastgelegd. Het beheer is grotendeels afgestemd op de weidevogels, maar ook de slootkanten worden ontzien met bemesten en er mogen bijvoorbeeld in het grasland ook geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt.

Bijlage 3

Aanwijzingen voor planproces op grond van interviews

Guido Kuijer en Maarten Jacobs, 6-9-2006

1 Waterpeil

- 3 Respondenten verwachten en wensen een hoger peil dan nu;
- Dit zijn mensen die geboren en getogen zijn in het gebied (het nog goed kennen van vroeger, wat waarschijnlijk een referentiebeeld geeft voor deze mensen);
- Waterstand wordt in hun denken gekoppeld aan de functie van de polder: voor de boeren was een lagere waterstand belangrijk, maar nu er bijna geen boeren zijn kan het peil wat hoger;
- Redenen voor een hoger peil: houten heipalen en funderingen (huizen en heemparken) verrotten en gaan kapot als ze niet onder water staan ten gevolge van laag peil, huizen gaan scheuren; als je het peil verlaagt klinkt het veen toch weer in, dus dan blijft het vicieuze cirkel;
- 1 Respondent wil uitdrukkelijk een lager peil; deze heeft reeds te maken gehad met een ondergelopen kruipruimte, en deze is bang dat haar erf onder water gaat staan, zeker in het licht van verwachte toename intensiteit van neerslag, ook anderen die deze respondent kent, kampen met te hoog water (bij het dierenasiel arriveert nu (= augustus 2006) drie keer per week een pompwagen).

2 Aanvullende wensen voor gebied

- 2 Respondenten willen meer onderhoud: vroeger werd de polder goed schoongehouden, sloten gebaggerd, teveel aan riet weggehaald, en dat vonden zij mooier dan het nu is (te ondiepe sloten, brandnetels en distels, teveel riet), zij waarderen de openheid van de polder, die onder druk staat door natuurontwikkeling (en in het verleden door stedelijke uitbreiding);
- Deze mensen wensen een diepteschouw: zorgen dat de sloten weer diep genoeg zijn om water te bergen en te laten doorstromen, in verband hiermee vinden zij dat mensen ook meer hun verantwoording nemen voor de sloten naast hun kavels, ze laten het vaak versloffen en laten zich er ook moeilijk op aanspreken;
- Een andere respondent noemde in verband hiermee het probleem van botulisme: als de sloten niet diep genoeg zijn om goed te stromen speelt dit gevaar, deze heeft twijfels bij het huidige onderhoud van de sloten, dit jaar nog geen gebagger gezien;
- 2 Respondenten roemen uitdrukkelijk de natuurlijkheid van de polder, juist doordat de natuur iets meer dan vroeger haar gang kan gaan (dit in tegenstelling tot de respondenten die meer onderhoud wensen), er zijn nu meer vogels en andere beesten dan vroeger en dat waarderen zij zeer, zij vinden dat daar veel voor gedaan moet worden;
- Soms lijkt er sprake van een soort intern conflict: 'de polder verpaupert door minder onderhoud, maar je krijgt er wel natuur voor terug'.
- 1 Respondent opperde het gebruik van schotten in sloten, dit gebeurde vroeger ook, daarmee kun je zorgen dat, terwijl het waterpeil zakt, het waterpeil rond het

- eigen kavel hoger blijft, waardoor je verzakking, vervening en verrotting tegengaat;
- Proactief peilbeheer is volgens 2 respondenten zinnig, niet wachten tot het water hoog staat, maar inspelen op veranderende weersomstandigheden.

3 Wensen voor wijze van planning

- In het algemeen uiten mensen geen sterke om te participeren in de planvorming;
- Wel vinden ze het belangrijk om op de hoogte gehouden te worden, dit kan bijvoorbeeld door middel van een brief waarin de beslissing wordt gemeld;
- Ook vinden de respondenten het heel fijn om hun verhaal een keer kwijt te kunnen, zij beschouwen de interviews als een geschikte gelegenheid hiervoor, en hoeven dat niet zonnodig op publieksavonden te doen;
- 1 Respondent (die de gemeente Amstelveen vertegenwoordigt) vindt het juist zeer belangrijk om betrokken te blijven gedurende het planproces.

4 Beeld en communicatie Waternet

- De oudere bewoners, die zelf ook in het waterbeheer hebben gezeten, vinden Waternet veel te groot geworden en mede daardoor ontoegankelijk en weinig transparant, men niet meer bij wie men moet zijn, en mijn heeft het idee dat probleemsignaleringen over zoveel schijven gaan (binnen de organisatie) dat het lang duurt voordat er een oplossing komt;
- Er is redelijk vertrouwen in de kennis binnen Waternet;
- Men wil op de hoogte worden gehouden over wat Waternet doet en welke beslissingen worden genomen;
- Men wenst een meer persoonlijke benadering (bijvoorbeeld een brief krijgen) en ziet niet graag een algemene boodschap (bijvoorbeeld een ter kennisgevingsadvertentie in de krant);
- Wij vermoeden dat mensen niet alleen de beslissingen willen horen, maar ook een uitleg waarom die beslissing is genomen;
- Men heeft het idee dat Waternet ver van het gebied afstaat, omdat het zo'n grote organisatie is met zoveel gebieden onder haar hoede heeft.

5 Voorlopige conclusies ten aanzien van planproces

- Of er nu wordt besloten tot een hoger of lager peil, er zijn altijd mensen die daar grote problemen mee hebben (de een is bang dat het huis gaat verzakken bij een lager peil, en ander is bang dat het huis overstroomt bij een hoger peil); het is daarom van belang de beslissing over het peil op een goede manier uit te leggen aan betrokkenen;
- Het gaat hier om wensen/belangen die niet te verenigen zijn, tenzij er extra waterbeheersmaatregelen worden genomen, waardoor het waterpeil op verschillende plekken in de polder anders kan zijn; waarschijnlijk lopen de belangen meer uiteen dan vroeger (toen het nog vooral boerenland was), en dat vraagt meer maatwerk, en een actievere opstelling van Waternet, als men tenminste iedereen tevreden wil houden;

- Er is ook een wensentegenstelling die kan worden getypeerd als ‘natuur versus nette polder’: enerzijds meer natuurontwikkeling, met ook autonome processen, en anderzijds een goed onderhouden polder die lijkt op de toestand van vroeger toen er nog veel boeren waren;
- In het algemeen zijn er wel zorgen over de toekomst; wat gebeurt er met verzakkingen, overstromingen, zeker omdat mensen algemene kennis en verwachtingen over bijvoorbeeld klimaatverandering (met heviger neerslag) gaan toepassen op de Middelpolder: wat betekent dit voor ons?
- Er lijkt weinig interesse te zijn in een participatief planproces (men wil niet actief meedoen met planning); wel vindt men het belangrijk dat de wensen gehoord worden, en vindt men goede communicatie vanuit Waternet naar de bevolking zeer belangrijk;
- Met het oog op de toekomst zou het misschien een goed idee zijn om vanuit Waternet een vast contactpersoon aan te wijzen waar mensen uit de polder met al hun vragen/wensen/opmerkingen terecht kunnen, een gezicht naar buiten toe; op deze manier kunnen de bezwaren tegen de grootte van de organisatie ondervangen worden, en kan Waternet meer gevoel krijgen met wat er in het gebied speelt (waarmee maatwerk beter mogelijk is).